

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 130

TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POSTNI ČERKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 10. in 11. junija 1939

NAHODNINA NA MESEEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Dva govora Georgesa Bonneta

Govor na banketu poljskih in francoskih parlamentarcev — Poljska more mirno računati na pomoč Francije in Anglije — Ekspozice v poslanski zbornici o Španiji, splošnem položaju, Nemčiji in pogajanju s sovjetsko Rusijo

PARIZ, 10. junija. Na banketu, ki ga je priredila včeraj v Parizu francosko-poljska parlamentarna liga, je govoril tudi francoski zun. minister Georges Bonnet. V svojem govoru se je spominjal svojega obiska v Varšavi pred leti in dejal, da je imel tedaj in pozneje priložnost, seznaniti se z vodilnimi poljskimi državniki. Nato je govoril Bonnet o prijateljskih odnosih med Francijo in Poljsko in se zahvalil vsem onim poljskim diplomatom, zlasti zun. ministru Becku in vojevodniku Lukasiewiczu, ki so se trudili za okrepitev teh prijateljskih odnosov. »Poljski narod je lahko miren v svoji zavesti, da more brez vsake rezerve računati na pomoč Francije in Velike Britanije«, je zaključil Bonnet svoj govor.

RAZMERJE DO ŠPANJE

PARIZ, 10. junija. Včeraj je francoski zunanji minister Georges Bonnet podal v poslanski zbornici ekspozice, v katerem se je dotaknil najprej razmerja s Španijo ter dejal, da je bilo takoj po padcu Barcelone v Franciji pol milijona Špančev begunc, dočim znaša njih število sedaj še vedno 220.000. Vendar upa, da bo mogoče spraviti tudi še te čimprej nazaj v njihovo domovino. Francija razume ogromne težave, ki mučijo Španijo po dve in polletni državljanski vojni, vendar Španija ne sme omalovaževati dobre volje Francije, ki želi, da bi se Be-

rard-Jordanov sporazum čimprej uresničil in bi se na ta način obnovili dobri sosedni odnosi med obema državama, kar bi bilo zlasti dragoceno pri sodelovanju v Maroku.

MEDNARODNI POLOŽAJ

Nato je govoril Bonnet o splošnem mednarodnem položaju in zanikal, da bi imela Francija kakršne koli obkoljevalne namene nasproti Nemčiji in Italiji. Če bi se moral kdo nad razmerjem pritoževati, bi bila to v prvi vrsti Francija sama. Francija nikogar ne ograža, ne želi nadvlade nad nobeno državo ali narodom in stremi edino po miru. Tem ciljem je

posvečena vsa njena diplomatska akcija zadnjega časa, ko sklepa pogodbe z raznimi državami za skupno delo za ohranitev mira.

FRANCOSKO-NEMSKA IZJAVA

Dalje je govoril tudi o skupni francosko-nemški izjavi takoj po Monakovem in dejal, da vsebuje tudi določilo, po katerem se Francija v ničemer ne odpojuje svojim interesom na vzhodu Evrope. Nemškemu zunanjemu ministru von Ribbentropu je tedaj osebno pojasnil, da je pod tem treba razumeti razmerje Francije do Poljske in Rusije.

POGAJANJA Z RUSIJO

Glede Rusije je Bonnet omenil, da Francija ne bo opustila ničesar, kar bi privedlo do tega, da se doseže končni cilj in sklene obrambna zveza med Francijo, Veliko Britanijo in sovjetsko Rusijo. Trdno je prepričan, da so sedanja pogajanja na najboljši poti do skorajšnjega popolnega uspeha. Zelo optimistično se je izrazil tudi o skorajšnji sklenitvi pogodbe med Francijo in Turčijo, kar je le še vprašanje prav kratkega časa.

ha, bodo izdelane še strožje odredbe. V Kladno je prislo na stotine nemških vojaških avtomobilov s tisoči nemških vojakov. Vse nile so zasedene z vojaštvom. Prebivalstvo se sme gibati samo med vojaštvom.

Chamberlainov govor v Birminghamu

BIRMINGHAM, 10. junija. Chamberlain je imel sinoči v svojem volilnem okraju govor, v katerem je dejal, da se še ni odločil, ali bodo jeseni volitve ali ne. O včerajšnjem govoru lorda Halifaxa je menil, da je zelo pomemben, ker dokazuje, da je Anglija še vedno pripravljena pokazati se z Nemčijo. Imeti hoče le zagotovilo, da bo tudi na nasprotni strani enako razumevanje za angleško stališče. On ostane sleh ko prej zvest svojih politiki pomirjenja in je prepričan, da bo v tem uspel.

Razvoj angleške trgovine

LONDON, 10. junija. Angleški trgovinski minister sir Stanley je včeraj v parlamentu izjavil, da se je angleška zunanja trgovina v zadnjem letu zelo popravila, posebno je narasel izvoz premoga. V zadnjih šestih mesecih so v angleških ladjedelnih prejeli naročil za gradnjo 144 ladij v tonaži 714 tisoč ton. Tudi izmenjava blaga z USA se je kot ugodna posledica sklenitve trgovinske pogodbe med obema državama zelo izboljšala. Minister je ponovno naglasil, da Anglija Nemčije nikakor ne misli izrinuti z Balkana. Pač je pa Anglija odločena, da v balkanskih državah še nadalje v določeni meri ohrani svoje trgovinske pozicije. On in minister za prekomorsko trgovino sta bila vprav namenjena v Nemčijo, da bi se pomenili glede tržišč in medsebojnih trgovinskih odnosov, ko je zasedba češke vso stvar pokvarila. Minister se nadeja, da se bodo prekinjena dela nadaljevala, čim bo nastopila doba medsebojnega zaupanja. V nadaljnji debati je mnogo govorikov kritiziralo trgovinske metode nekaterih sil na Balkanu, češ da škodujejo angleški trgovini.

Zapiski

Frank Billings Kellogg

Bilo je l. 1928., torej komaj pred 10 leti, ko so dale Zedinjene države Severne Amerike na pobudo svojega državnika Franka Billingsa Kellogga pobudo, za

sklenitev meddržavnega protivojnega pakta, ki je bil v nekoliko spremenjeni obliki dne 27. avgusta istega leta kot Briand-Kelloggov pakt tudi res podpisan. Podpisale so ga Amerika, Velika Britanija, Francija, Nemčija, Italija, Belgija in Poljska, pozneje pa tudi sovjetska Rusija in skoraj vse ostale države. Po tem paktu so se podpisnice slovesno obvezale, da bodo preprečile vse, kar bi moglo voditi do vojne, katero je treba izločiti kot sredstvo mednarodne politike. Dovoljena je le še obrambna vojna. Preteklo je od tedaj komaj 11 let, toda kje je že Kelloggov mirovni pakt! Pozabljen je, postal je kos papirja in dandanes se ga sploh malokdo še spominja. Njegov iniciator, F. B. Kellogg je bil rojen 22. dec. l. 1856. v Potsdamu pri New Yorku. Bil je dolgoletni senator, poslanik in zun. minister USA, L. 1929. je prejel Nobelovo nagrado za delo za mir.

Nemški minister o češki mafiji

Nemški državni tajnik v vladi českomoravskega protekt. Hermann Frank, je nedavno govoril na velikem shodu v Budějovicah. Razlagal je, kakšna je avtonomija Čehov v protektoratu. »Interesi češkega ljudstva morajo vedno biti enaki interesom nemške države. Nadejamo se, da bodo Čehi spoznali 20 let zmot. Miru pa ne bo s tistimi, ki jih še danes prevla Benešev duh. Jasno mora biti povedano, da so vsi računi o hitrem koncu sedanega položaja zmotni. Nemška država ni Avstro-Ogrska in ne bo se več pojavila češka mafija s tajno propagando, letaki in pismi. Poznamo naše sovražnike v protektoratu in jih svarimo: ne bodo jih rešili generali kakor sta Krejčí in Prchal (oba sta pobegnila v tujino). Češki vladi govorimo: učite svoj narod živeti v miru z nami!«

Narodnost Nice

Pierre Devouly je ponatisnil svoj članek »La nationalité de Nice«, nastinjen 15. febr. 1927. v »Revue Universelle«. L. 1388. so se Nicaarji izročili Savojski hiši, ki tedaj še ni bila postala italijanska: očitno so se hoteli združiti s hišo francoske govorice. Dokaz o narodnosti pa je seveda jezik. A nicaščina kaže le daljne podobnosti z laščino. Ljudska govorica v mestu in okolici je izrazito provençalska. In na podlagi obilga gradiva dokazuje Devouly, da je nicaško narečje sprejelo več francoskega vpliva nego italijanskega. Francoskih barbarizmov je v njem mnogo, italijanskih donosov skoraj ni.

Velike žrtve podmornic

V svetovni vojni so podmornice potopile za 13 milijonov ton trgovinskih ladij in 105 vojnih brodov. Velike bojne ladje so pa istočasno spravile na morskodno »samo« 1 milijon ton ladje.

Formula sporazuma najdena

WILLIAM STRANG ODPOTUJE V MOSKVO BAJE ŠELE V PONEDELJEK. — GARANCIJA ZA VSE, TUDI NEUTRALNE SOSEDE POGODBENIC.

LONDON, 10. junija. Po doslej uradno še nepotrjenih vestih ni izključeno, da bo William Strang odpotoval v Moskvo šele v ponedeljek, in sicer zaradi tega, da se prej popolnoma uskladi besedilo angleškega in francoskega odgovora na zadnjo noto sovjetske Rusije. Včeraj se je sešel Strang z angleškim veleposlanikom v Parizu, ki je bil nalašč zato poklican v London. Pozneje se je sešel na

posvet zunanje-politični odbor. Pri tej priliki je bila baje najdena formula, ki bo zadovoljila sovjetsko Rusijo. Formula se glasi, da je treba smatrati vsako ogrožitev nevtralnih držav, ki so sosedne eno izmed zaveznikov, za napad na to velesilo samo. V takem primeru priškolita obe stranki v letu takoj na pomoč z vso svojo bojno silo.

Admiral Raeder o kolonijah

KOLONIJE SO ZA NEMČIJO ŽIVLJENJSKO VPRAŠANJE. — V KOLONIJAH BO ZGRADILA TUDI TRDNJAVE IN VOJAŠKA OPORIŠČA.

STUTTGART, 10. junija. DNB poroča: Na tujakšnjem zborovanju Instituta za Nemce v tujini je govoril vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice admiral Raeder, ki je med drugim orisal tudi nemške kolonialne zahteve. Dejal je, da je samo ob sebi razumljivo, da mora industrijska država, kakršna je Nemčija,

dobiti možnost, da pride do lastnih surovin. Kolonije so zato za Nemčijo življenjsko vprašanje. Nemčija jih zahteva in bo v njih takoj zgradila tudi svoja vojaška oporišča in utrdbе, kajti ako ima pravico do utrdb in baz v svojih kolonijah Velika Britanija, potem jo ima v popolnoma enaki meri tudi Nemčija.

Dogodki v češkem Kladnu

NEMSKI UKREPI ZARADI UMORA ŠEFA NEMSKÉ POLICIJE V Kladnu. — PRED SPREMEMBO VLADE?

PRAGA, 10. junija. V noči od srede na četrtek je bil v Kladnu ubit poveljnik tamkajšnjega redarstva Wilhelm Kries. Protektor Neurath je zato izdal sledeče odredbe: prepovedo se vsi sestanki; zapro se vsa gledališča, javni lokali in kinematografi; ustavi se pouk na vseh šolah; od 20. ure do 5. ure zjutraj ne sme nihče iz hiše. Zaprti morajo biti tudi okna, ker bo sicer policija nanje streljala. Kladenski župan je odstavljen in imenovan vladni komisar. Češka policija je bila razorožena in odstranjena. Ako morilec ne bo izsleden do sobote, bodo izdani nadaljnji ukrepi. Ker morilca do sinoči še niso odkrili, je bil rok podaljšan za 24. ur. Obsedno stanje v Kladnu in

okraju traja dalje. Mestu je naložena globa pol milijona kron. Na glavo morilca je razpisana nagrada 30.000 kron. Splošno se pričakuje, da bodo v protektoratu izvršene velike spremembe. Mogoče je tudi, da bo odstranjena sedanja vlada in zamenjana z nacionalo-socialistično pod vodstvom Nemca dr. Karla Franka.

Kladno, 10. junija. Nemška oblastva so objavila sinoči sledeče dopolnilo odredb. Ultimativni rok češkemu prebivalstvu za izročitev morilca se podaljša do danes ob 20. uri. Prvotna nagrada 30.000 kron za izsleditev morilca se povisa na 100.000 kron. Vsi, ki poznajo morilca, a ga ne izdajo, bodo kaznovani s smrtjo. Ako ostanjejo pozivi do drevi brez uspe-

Maribor, 10. junija.

Jutri, v nedeljo 11. t. m., bo proslavljal bratski hrvatski narod v vseh svojih mestih, trgih in vseh rojstni dan dveh svojih velikih narodnih buditeljev in organizatorjev, bratov Antuna in Stjepana Radića. Proslavil ga bo z zborovanji, predavanji in kulturnim delom, ki naj seže do zadnje hrvatske hiše in do zadnjega samotnega hrvatskega kmeta, kar je bil tudi vedno cilj obeh velikih pokojnikov. Temu slavlju bratskega naroda se pridružujemo v duhu vsi tisti Slovenci, ki se zavedamo, kaj pomeni tudi za nas veliko kmečko in narodno gibanje bratov Radićev.

Ob pričetku dvajsetega stoletja je bila Hrvatska razdeljena na dve medsebojno strogo ločeni plasti: na gospodo, ki je segala od reakcionarnega, se vedno fevdalno navdajalnega plemstva do višje cerkvene gospode, uradništva in meščanstva, ter na zanemarjeno, samo sebi prepustno in zapostavljeno kmečko ljudstvo. Na to ljudstvo je gledala gospoda kakor na nekaj manj vrednega, kar je potrebno samo zato, da ustvarja življenjske pogoje višjim kastam. Na to, da bi bilo treba to ljudstvo kulturno dvigniti in ga pomegniti k odločanju o narodni usodi, plemiška in meščanska gospoda ni mislila. Ne smemo se potem čuditi, da je bil hrvatski kmet v vsakem oziru daleč za slovenskim, da ni bil niti kulturno niti politično prebujen in zato predmet preziranja in zasmeševanja s strani »višjih«.

V tak položaj hrvatskega kmeta je stopila prva velika kulturna in politična akcija dveh tedaj še mladih intelektualcev, bratov Antuna in Stjepana Radića, ki sta dvignila na zastavo svojega novega gibanja geslo, da je hrvatski narod hrvatski kmet in da je samo v dvigu tega ljudstva bodočnost ter raison d'être hrvatskega naroda. Z nešteti pravzapravi, članki, predavanji in govori sta ustvarila novo, kmečko ideologijo, ki je slonela na miroljubnosti, človečnosti, pravici in absolutni demokraciji.

Medtem pa, po bil starejši brat Antun bolj teoretičar, znanstvenik, je bil mlajši Stjepan večji ljudski tribun in organizator. Kakor apostol je šel od vasi do vasi, zbiral hrvatske kmete in jim oznanjeval svoje nove nauke. Hrvatska gospoda se mu je smejala in ga prezirala, kakor je prezirala ljudstvo, kateremu je bilo njegovo delo namenjeno. Toda Stjepan Radić se tega prezira in zasmeševanja ni ustrašil; verjel je v svoje visoko poslanstvo in bil pripravljen pretrpeti zanj tudi vsa ponižanja in preganjanja. Idejno sime Antuna in organizatorično dela Stjepana Radića je rodilo vedno bogateše sadowe in Stjepan je že pri volitvah 1. 1908. prišel kot kmečki poslanec v hrvatski sabor, v katerem je ostal do konca, in število njegovih somišljenikov v saboru je stalno naraščalo. Vendar je bila Radićeva Hrvatska seljačka stranka ob prevratu še v manjšini in ni mogla odločno poseči v dogodek ob ustanovitvi mlade kraljevine Jugoslavije. Napake, ki so se tedaj in pozneje delale v Beogradu, in seveda tudi v Zagrebu, so pa povzročile, da je dobila stranka Stjepana Radića že pri volitvah v ustavodajno skupščino 1. 1920. nad 230.000 glasov, čeprav je bil on sam tedaj v ječi in je bilo njegovo glasilo »Dom« že leto dni ustavljen. L. 1923. je zbral Radić na svoji listi 480.000, nekaj let nato pa celo že 534.000 glasov. Hrvatski narod se je ves združil v njegovi ideologiji in pod njegovim vodstvom.

S tem je nastopil najugodnejši čas, da bi se sporazumno rešila vprašanja dokončnega sožitja Srbov, Hrvatov in Slovencev v Jugoslaviji, in Stjepan Radić je v veri v ta sporazum tudi res dvakrat opustil svojo abstinenco ter odšel s svojimi poslanci v parlament in v vlado. Toda namesto sporazuma je doživel izigravanje in končno leta 1928. atentat Puniše Radića v narodni skupščini, ki mu je obnemel z nečakom Pavlom Radićem končal dela in uspehov polno življenje. Kaj je sledilo, vemo vsi. Toda hrvatsko vprašanje je ostalo, ostala je ideologija Antuna in Stjepana Radića, ostala je njuna politična organizacija in nezlojmljiva volja hrvatskega naroda, ki je sedaj, 11 let po beograjski tragediji, bolj složen in neomajen kakor je bil kdaj koli prej. In urav. sedaj, je hrvatsko vprašanje zopet v

Odmevi angleških izjav

NEMSKI TISK JIM NE VERUJE. ITALIJANSKI TRDI, DA SO BILE PAMETNE. FRANCOŠKI JIH PA KOMENTIRA KOT OPOMIN ZA SPORAZUM.

BERLIN, 10. junija. Nemški tisk ironizira predvčerajšnje ponudbe Chamberlaina in Halifaxa Nemčiji ter jih označuje kot licemerstvo. »Dejanja, gospod Chamberlain!« vzklika »Völkischer Beobachter«. Dokler bodo dejanja drugačna, kakor so besede, Nemčije ne bo mogoče prepričati, da Angliji ne gre za obkroževanje.

RIM, 10. junija. »Il Lavoro Fascista« piše, da pomeni govor lorda Halifaxa vrtnitev angleške politike na monarkovski pot, ki jo je sprva tako uspešno zastopal ministrski predsednik Chamberlain. To je bil po dolgem času spet enkrat pameten glas iz demokratske prestolnice, zaključuje list.

PARIZ, 10. junija. Današnji listi še z večjim poudarkom naglašajo, da pri zadnjih govorih Chamberlaina, Halifaxa, Stanleya in ponovnega večerajšnjega Chamberlainovega govora v Birminghamu ne gre v stvari za nič drugega kakor ponoven opomin. O tem naj se nihče ne varu. Za-

kaj istočasno, ko so imenovani državni govorniki o potrebi mirnega sporazumevanja in navajali tudi smernice za gospodarsko sodelovanje, so pa v Londonu bolj delali kakor govorili generalisimus Gamelin in angleški vojni minister Hore Belisha, mornariški in letalski minister ter minister za skupno obrambo, ki so pripravili podrobnosti za takojšnji skupni nastop v primeru potrebe. To je tudi prvi smisel zgodovinsko važnega govora lorda Halifaxa.

Iz avtentičnih virov je dognano, da je bila o tem intermezzu, ki je prišel kot svarilo sprčo pospešene dinamike, obveščena tudi Rusija. Zato bi se mottli, kdor bi mislil, da so ti govori nov dokaz o zastajanju pogajanj med Londonom in Moskvo. Glavni namen omenjenih govorov angleških državnikov je bil zavrtovati se in brezuspešiti propagando, ki očita Angliji, da ima obkoljevalne namene. Anglija ima le namen obkoliti vojno!

Angleški kralj v Newyorku

SLAVNOSTNI SPREJEMI IN BANKETI V WASHINGTONU. ODHOD V NEW-YORK, KJER SI KRALJ IN KRALJICA OGLEDATA SVETOVNO RAZSTAVO.

WASHINGTON, 10. junija. Ob prihodu angleškega kralja in kraljice včeraj pred Capitol je navdušenje ogromnih množic doseglo vrhunec. Tam je pričakovalo visoka gostja 100 senatorjev in 403 poslance. Med prvimi sta gosta pozdravila predsednika zunanje-političnega odbora senator Pittman in znani izolacionist senator Borah. Sledil je odhod na Rooseveltovo jaito na reki Potomac in odhod k spomeniku Georga Washingtona, neznanega vojaka in kanadskih prostovoljcev, na katere je kralj Jurij VI. položil vence. Na jaiti je bilo nato kosilo. Roosevelt je dal novinarjem izjavo, da sta s kraljem izmenjala misli o mednarodnem položaju, »tako kakor moreta to storiti dva resna moža v resnih časih.« Zvečer sta priredila suverena na veleposlaništvu Rooseveltu na čast slavnostno večerjo. Pozno ponoči sta odpotovala proti Newyorku, kjer je že od davi vse na nogah in okrašeno. Po vseh izložbah so slike kraljevske dvojice. Sprejema se udeležijo okoli 2 milijona ljudi. Gosta si bosta ogledala tudi svetovno razstavo. Vsi listi objavljajo navdušena poročila in pozdrave.

Gafencov odhod v Ankaro

ROMUNSKI ZUNANJI MINISTER JE ODPOTOVAL VČERAJ V TURČIJO. — IZJAVA PRED ODPHODOM O POLITIKI ROMUNJE.

BUKARESTA, 10. junija. Zunanji minister Gafencu je včeraj odpotoval v Ankaro, kjer bo razpravjal o vseh pomembnejših zunanje-političnih vprašanjih. Pred odhodom je podal zanimivo izjavo, med drugim tudi posrečeno definicijo o tako imenovanem življenjskem prostoru. Vsek narod, je dejal, tvori del življenjskega prosora sosednjega naroda, zaradi česar je vsak narod navezan na drugega. Omenil je, da bil hila sklenitev pogodbe med Madžarsko in Romunijo včasen korak k pomirni Podonavja in da sta si tudi v tem vprašanju Romunija in Jugoslavija edini,

prav tako kakor glede solidarnosti Balkanske zveze, ki bi si ničesar ne želela bolj kakor se pristopa Bolgarije. Romunija si želi dobrih odnosov z vsemi velesilami in ne samo z eno-ter se želi ogniti spopadom med dvema skupinama velesil. Romunija se dobro zaveda, da bil hila v tem primeru bojno polje med obema laboratorij. Z Rusijo goji Romunija dobre odnose, ki čemur je mnogo pripomogel zadnji Potemkinov obisk. Poudaril je važnost angleško-francoske garancije za varnost Romunije, prav tako kakor trgovinskih pogodb z Nemčijo in Anglijo.

„Thetis“ ostane še tri tedne na dnu morja

LONDON, 10. junija. Reuter poroča: Izve se, da je delo za dvig potopljene podmornice »Thetis« odloženo za tri tedne, in sicer zaradi velikih težkoč, ki so se pokazale pri dosedanjih poskusih.

Ostri boji na kitajskih bojiščih

CUNGKING, 10. junija. Kitajska agencija Central News javlja o treh novih uspehih kitajske vojske, pri katerih so imeli Japonci velike izgube. Glavni uspeh je bil dosežen v pokrajini Kvantung. V bližini Cungjanga se je vnela srdita bitka. Kitajci so se morali umakniti iz kraja Lingiang, ker jim je pretila nevarnost obkolitve.

DR. GOEBBELS V CELOVCU.

CELOVEC, 10. junija. Minister za propagando Goebbels je včeraj obiskal celovško gledališče. Prebivalstvo mu je priredilo prisrčen sprejem.

ospredu vseh naših notranjih državnih vprašani. Od njegove rešitve je odvisen ves naš bodoči politični, gospodarski in kulturni razvoj.

Gibanje bratov Radićev je poseglo čisto krepko tudi čez hrvatske meje v Slovenijo. Taktika Zagreba v tem oziru ni bila vedno pravilna in tudi ne posrečena, toda poleg negativnih je rodila še več pozitivnih rezultatov: Brez Stjepana Radića in hrvatskega vprašanja se ne bi bil izvršil tako nagei in temeljit proces razčiščenja vprašanja slovenstva in jugoslo-

Domači zapiski

Sadovi dela bratov Radićev

Nova Hrvatska ni samo v kvadratnih kilometrih, da jo režeš in omeiš, nego je polna kmetijskega življa, ki je mlad in krepek, obdeluje zemljo in ustvarja iz Hrvatske dom za samostojno življenje milijonov nemidljivih Hrvatov. Vsi Hrvati, na kopnem in morju, v planinah in ravninah so ene misli, enega duha. Povsod vlada duh narodne in socialne pravičnosti. To je plod naukov Stjepana in Antona Radića. Iz teh nelzkrpnih vrelcev zajemamo svojo moč, da bomo zdržali do kraja, da zmage pravičnosti in svobode. Iz teh vrelcev bodo našla tudi nadaljnja pokolenja pot v srečno bodočnost. Naša mladina ne bo dolgo čakala, ko bo dobila tudi v šolah nauk iz čistega vrelca in potrebno duševno hrano! Je napisal v »Selskem domu« podpredsednik HSS, inž. Avgust Košutić.

Današnji čas in mladina

S ponosom se spominjamo predvojne mladine. Ne smemo pa pozabiti, da so bili ideali te mladine drugačni od današnjih. Danes je treba stvarjati nove vrednote in pri tem dati mladini besedo in svobodo akcije. Drugače se nas bo bodoči rod sramoval. Ideali niso plod osamljene glave, treba se je pogledati v stvarnosti in mladini pomagati. Ako si učitelj, spoznavaj osebnost in družinske prilike učenecv, postopaj z vsemi enako ljubo in uči premožnejše pomagati revnejšim. Če si obrtni mojster, ne pozabi, da si nekdanji bil tudi sam učenec in pomočnik. Brigaj se, da družina dobro obločena in hranjena in da ju dobro zna in bo izkoriščala. Ne pozabi, da potrebujeta tudi razvedrila in zabave. Ako si pridobitnik, industrijec, pazi, da v tvojihi tovarnah dosti svetlobe in zraka, pa zdrave vode. Poslovodjem prepoveduj šikanirati nameščence in delavce. Mladina sama pa ne sme dovoliti, da jo drugi vlačijo v borbo za doseg sebičnih ciljev. Potne ne bo tragedije, da končavao mlada življenja razočarana pod lokomotivo... (»Varnostinske novosti«).

Nemčija in hrvatsko vprašanje

Nič ne bi bilo bolj nasprotno politiki nemške države, kakor če bi si prisvajala kakršno koli besedo v notranjih vprašanjih Jugoslavije. V Nemčiji smatrajo hrvatsko vprašanje za zadevo, ki se tiče izključno le Jugoslavije in vsa njena vprašanja so prepisana naravno njei sami, da jih reši kakor jih zna in hoče, je napisal bivši poslanik von Keller v »Berliner Börsenzeitung«.

Kako pšejo zemljoradniki

Napačno je, če se piše »srbijanci« del združene opozicije. Kakor se Hrvati ne dele na Zagorce, Dalmatince, Slavonce itd., prav tako se mi Srbi ne ločimo na Sremce, Banatčane, Bosance, Srbijance itd. Kdor misli, da se da Srbe razdeliti na prečate in »Srbijance«, se moti. Srbini ostane Srbini, pa naj bo kjer koli, kakor je Hrvat je Hrvat, piše glasilo zemljoradnikov »Selo«.

Jugoslavija kot velesila

Pod tem naslovom je napisal zemunski zdravnik dr. Jovan Barać knjižico, kjer pravi, da se naše prebivalstvo pomnoži vsakih pet let za en milijon, ali za 224 tisoč ljudi na leto. V Nemčiji je znašal 1. 1931. prirastek 305.000 otrok na 64 milijonov 600.000 prebivalcev, v Jugoslaviji pa 200.000 otrok na 14 milijonov prebivalcev! Če bi se Nemci množili v istem razmerju z nami, bi morali imeti letni prirastek 2.000.000 duš! Ako se bo dandana rojstvena sila našega prebivalstva držala še nadalje, bo štela Jugoslavija na kraju našega stoletja 30 milijonov duš. Če pa pomislimo, kakor večje države še dalje, moramo že računati s tem, kako bomo čez polno stoletje preživeli 60 milijonov Jugoslovancev v naši domovini kot velesili.

Bosna se modernizira

Na Drini bodo zgradili dve hidrocentrali po 22.000 in 44.000 kw; stroški za manjšo bodo znašali 180 milijonov din. V Sarajevu bodo pričeli z gradnjo velikega modernega kolodvora, za nakup zemljišča je prometno ministrtvo že izplačalo 12 milijonov din.

Vzroki pasivne bilance dvajsetih let

Radivoj Rehar

Ako pregledamo bilanco dvajsetletnega dela za renacionalizacijo našega ozemlja na slovenskem severovzhodu, moramo ugotoviti le malo pozitivnih postavk. Končni rezultat nikakor ni zadovoljiv in nam daje v marsičem dokaz o nesposobnosti izvrševanja nalog, ki so nam pripadle kot državljanom svobodne narodne države. Ako pa poiskemo krivdo in krivice, lahko ob objektivni presoji takoj ugotovimo, da so se delale napake že v samih temeljih in da imamo krivice na vseh straneh, zlasti pa v vseh naših političnih strankah brez izjeme.

Prva, temeljna napaka je bila, da smo prepuščali vse časi, ki naj bi sam izvršil tisto, česar mi nismo, in pa redkim posameznikom, ki za svoje delo niso imeli ne zadostnih moči ne sredstev in tudi ne moralne ter stvarne podpore iz zaledja. Druga napaka je bila v metodah naše strankarske agitacije, ki se vseh 20 let ni niti najmanj oziroma na posebno psihološko strukturo našega tukajšnjega prebivalstva, ampak samo na svoj brutalni strankarski egoizem. Niti eni izmed vseh naših povojnih političnih strank ni šlo za to, da bi iz narodno zaostalih prebivalcev usvarila narodno zavestne Slovence in državno zavedne Jugoslovane, ampak samo za njihovo pridobitev za svoje pristaše in glasovce ob volitvah.

V ta namen so jim bila dobra vsa sredstva, tudi če so naravnost podirala tisto, kar bi bili morali graditi, in izbirne tudi niso bile pri ljudeh, ki naj bi vplivali na dosego teh njihovih namenov. Koliko narodno ne samo dvomljivih, ampak celo sovražnih ljudi, je na ta način dobilo v organizacijah naših političnih strank v tem ozemlju vodilna mesta, s katerimi so posebno ob raznih strankarskih diktaturah popolnoma samovoljno vladali nad tisoči slovenskih ljudi, čisto tudi nad edinimi resničnimi, iskrenimi in nesebičnimi narodnimi in državnimi delavci. Zgodilo se je nemalokdaj, da so ti ljudje denuncirali in preganjali s terena stebre našega narodnega dela, na videz zaradi strankarstva, v resnici pa iz vse drugih, naravnost protinacionalnih namenov. O vsem tem bi se dala napisati obširna poglavja, ki bi bila naša odkrita sramota.

Naše politične stranke so pa zagrešile na tem ozemlju še druge usodne grehe. Tako so hotele ene napraviti iz ljudi, ki še niti niso bili zavedni Slovenci, čez noč neko „višjo“ narodno skupino „Jugoslovenov“. Zgodilo se je, da so razni organi pod vplivom smeric teh strank preganjali celo slovensko ime in slovensko miselnost. Da s tem niso škodovali le slovenstvu, ampak tudi jugoslovenstvu in državni patriotizmu kot takemu, se seveda niso zavedali. Niso se tudi zavedali, da je mogoče državni patriotizem samo tam, kjer je vzbujena močna narodna zavest, ki more biti vezana samo na konkretno narodno enoto, v našem primeru na slovensko, nikoli pa ne na neko imaginarno, ki je dejansko ni. Nikjer na svetu ni mogoče nacionalizem neobstoječega naroda! Samo skozi slovenstvo bi zato mogla voditi pot v državno jugoslovanstvo!

Druge stranke so pa istočasno oznanjale med tem ljudstvom bodisi ekstremni separatizem, bodisi internacionalizem, ki pa je veljal seveda le za Slovence, dočim so drugi tudi v marksizmu ostali zvesti svoji narodnosti in se v trenutku, ko je bila ustvarjena inkompatibilna internacionalizma in nacionalizma, brez obojavi odločili za drugo alternativo. Koliko je škodovala na tem ozemlju gonja proti posameznim strankam, narodom in narodnim idealom, bi mogla v vsej usodnosti pokazati šele podrobna analiza, za katero pa v dnevniku žal ni prostora.

Svoj delež so k temu doprinesla tudi razna oblastva in celo šole. Ne mislim tu toliko na krivdo učiteljstva, ker bili so med njim le zelo redki, ki niso imeli velikih in idealnih name-

nov, dočim jih je bilo nasprotno veliko, ki so storili zelo mnogo in so bili ponekod edini širitelji narodne in državne misli. Pred vsem mislim na sistem naše ljudske in meščanske šole kot take, ki je ostala v marsičem le preveč kopija nekdanje avstrijske: namenjena poučevanju pisanja, čitanja in računanja, namesto da bi bila predvsem tudi buditeljica narodne in državne misli. Predvsem mislim marsičem izvrševanje te prve naloge naravnost ovirali, namesto da bi ga pospeševali. Razen tega se je jemala našemu učiteljstvu le prečesto ne samo avtoriteta, ampak tudi volja in možnost do dela. Koliko so naše stranke v teh 20 letih storile, da bi ubile v našem ljudstvu spoštovanje do slovenskega učiteljstva, samo da bi ga vklonile in pripravile v jarem svoje strankarske podrejenosti. Kakor se pa ni izvrševalo pravo narodno poslanstvo po učnih sistemih, tako se je prepuščala tudi šol otroška mladina brez vsakega nadzorstva, vsem mogočim tujim, narodu in državi kvarnim vplivom, ki so že v nekaj letih temeljito uničili še tisto malo, kar je iz šole ostalo.

Se skoraj bolj žalostno je bilo socialno in gospodarsko poglavje. Obstajali so predeli in stanovi, pri katerih se za socialna in gospodarska vprašanja sploh vseh 20 let nihče ni zmenil, razen z lažnimi obljubami ob priliki agitacije za volitve. Poskrbeli nismo ne za dobre komunikacije med tem ozemljem in zaledjem, ne za dvig tujkega prometa, ne za dvig vase v gospodarskem, kulturnem, moralnem, zdravstvenem in higienskem oziru. Nismo se brigali za to, da bi modernizirali in racionalizirali sadjarstvo, vrtnarstvo, vinogradništvo, poljedelstvo, travništvo in živinorejo. Nismo niti poizkusili, da bi preusmerili kmetijsko produkcijo po potrebah našega notranjega in zunanega trga ter da bi ugotovili na strokovnjaški način prikladnost posameznih tal za po-

samezne kulture. Z vsem tem bi bili lahko z najmanjšimi sredstvi dvignili kmetijsko produkcijo in dali kruha mnogim, ki morajo sedaj za njim v tujino. Se bolj žalostno pa je seveda poglavje o javnih delih, ki jih sploh ni bilo (razen malih izjem), o cenenih in brezobrestnih kreditih, ki jih tudi ni bilo, in o raznih javnih podporah, nagradah itd.

Vse to so pasivne postavke bilance, nad katerimi naj bi se zamislili tisti, ki hodijo še sedaj z glavo v strankarski vreči po tej naši slovenski zemlji.

Hrvatsko kmetско in narodno gibanje

Rudi Čačinović

Dne 11. junija slavi bratski hrvaški narod rojstni dan bratov Radićev, ki je bil že lansko leto razglašen za dan hrvaške kmetске kulture. Letos je s tem praznikom združena tudi glavna skupščina Seljačke Sloge in revija hrvaške kmetске kulture v Zagrebu. Vse hrvaške vasi bodo pa imele ob 2. popoldne prosvetne sestanke, na katerih se bodo hrvaški kmetje in kmetice, stari in tudi mladina, spominjali bratov Radićev in si obnovili spomin na njihovo delo in življenjsko pot. Tudi mi Slovenci se naj v teh dneh spomnimo bratov Radićev, in to iz dveh razlogov: ker jih časti kot svoje voditelje hrvaški narod in ker je njihovo delo pomembno tako za razvoj medsebojnih odnosov jugoslovanskih narodov, kot za razvoj kmetске misli in samozavednosti pri vseh narodih s pretežno kmetскими množicami in je vplivalo tudi na naše kmetске množice.

Brata Radića izhajata iz siromašne kmetске družine iz Trebarjeva pri Sisku. Vsi njuni številni bratje in sestre so ostali kmetje. Starejši, dr. Ante Radić, je bil rojen 11. junija 1868, mlajši Stjepan pa 11. junija 1871. Njuno delo znači popolno soglasje dveh delavcev, ki sta se posvetila delu za izboljšanje priključitve kmetске sredine in svojega tlačanega naroda. Starejši, dr. Ante Radić, je postavil temelje in izdelal ideologijo kmetске gibanja, Stjepan pa je že zgodaj sklenil, da se popolnoma posveti aktivni borbi za kmetске pravice in enakopravnost ter je skrbel, da je postal čim sposobnejši za politično formulacijo Antejevih ideoloških spoznanj. Bil pa je tudi Stjepan v maršnem originalnem mislec.

Začetek kmetске akcije bratov Radićev pada že v l. 1897, ko je izdal dr. Ante „Osnovu za sabiranje i prou-

čavanje gradje o narodnom životu Južnih Slavena“. Sledila so leta pripravljanja, v katerih so bili položeni temelji velikega kmetskega gibanja, ki se je razraslo na zunaj šele po vojni. Važno je tu posebno 5-letno izdajanje polmeseničnika „Dom“, ki ga je urejeval in pisal Ante sam. V spoznanju, da se ravno pravost v ljudski družbi, ki jo hočejo kmetje, mora zahtevati, izvajati, je nastala tudi strankina organizacija HRSS. Program, izdani leta 1904 je jedro, okrog katerega so se od takrat vrstile vse zahteve hrvaškega kmetskega gibanja in ki je ostal čredo hrvat. kmetских množic. Zahteva samoodlobo naroda na zunaj (z ozirom na druge narode) in na znotraj (popolna demokratizacija javnega življenja in ustanov), referendum, nevtiralnost, resnično narodno vojsko, ki mora služiti le splošnim njegovim interesom in demokratizaciji šolstva. Nihče ne sme živeti na tuj račun! Program poudarja kmetско pravico na zemljo in na gozd, na vlado in upravo. Brata Radića sta čutila, da doba v kateri bodo sodelovali široke ljudske množice, šele pride, zato sta svoje delo usmerjala za dolgotrajen in naporen boj. Posebno mnoge Stjepanove akcije od študentovskih demonstracij (zažig madžarske zastave l. 1895) do bojev za kandidaturu, kažejo, da je hotel izgnati strah iz kmetских src in pripraviti za boj kljub volinemu cenzu vsakega kmeta in kmetice. Izvoljen je bil po sedemkratni kandidaturi. Dr. Ante je imel v eni sami volilni borbi v svojem volinemu okraju 1000 sestankov.

Pravi pomen dela bratov Radićev in njuna vloga v življenju in boju hrvaškega naroda je postala jasna šele po vojni. Stojec na stališču hrvaške individualnosti in kot temu stališču do-

Modna novost: v zdravilišču

na izprehajališčih
vlada pestrost
modnih oblek

Saj ni potrebno da imate
ducat oblek. Za dve ali
tri izabrane obleke zado-
stujejo, da je vsaka dama
elegančna, seveda če jih
pravilno nagujel
Pranje teh lahkih poletnih
oblek je v raztopini mil-
nih lusk LUX tako lahko
in preprosto! Tudi najbolj
nežne barve in najbolj
občutljive tkanine so v bla-
gi peni Luxa varne in po-
stanejo spet kot nove.

LUX

Za vse poletne obleke
SE RAZTOPI TUDI V MRZLI VODI

sledna politična organizacija, se je hrvaško kmetско gibanje organiziralo v HRSS in si pridobilo tudi simpatije hrvaškega meščanstva, posebno po dogodkih 5. dec. 1918. Njegova socialna načela, pacifizem in posebno poudarjanje agrarnega vprašanja, ki je po ruski revoluciji vstopilo tako močno v ospredje zanimanja kmetских množic, vse to mu je privlačilo množice volivcev in borcev. Političen razvoj v novi državi in vprašanja njene notranje ureditve so naredila iz njegove borbe nosilca boja hrvaškega naroda za dosego vseh političnih, gospodarskih in kulturnih atributov narodne individualnosti in dediča stoletnih stremeljenj, ki jih je zamen skušalo uresničiti plemstvo in meščanstvo. Ta boj je postal vedno ostrejši ter preko mnogo volitev, laždemokratičnih svoboščin, poizkusov zblizanja z raznimi centralistično usmerjenimi grupacijami, spreobrnitvijo Pribečevića po 4. okt. 1927, po tragičnih streljih 20. junija 1928 v parlamentu, po Stjepanovi smrti prešel v novo fazo, ko ni predstavljal več samo boja za hrvaške narodne ali kmetске zahteve, temveč so se okrog njega začele zbirati še druge sile v državi. Stremljenje po sporazumu in po odstranitvi vseh ovir, ki bi mogle motiti mirno in napredno sožitje treh bratskih narodov, je postajalo vedno splošnejše in njegova rešitev vedno nujnejša.

Ko Slovenci danes pozdravljamo in se pridružujemo proslavi dela bratov Radićev, smo trdno prepričani, da današnje hrvaško kmetско gibanje, temelječe na radićevskih načelih humanitete, pravice in svobode, ne bo zgrešilo nadaljnje poti, ki naj privede do uresničitve narodnih, demokratičnih in kmetских idealov.

»In kaj počneš s preostankom dneva«

**Najcenejše in
kvalitativno najboljše
hrastove in bukove**

PARKETE

**stole, vrtno in pisar-
niško pohištvo vam
najceneje nudi**

REMEC-Co.

Duplica pri Kamniku

Novice

Strahovito neurje nad Slov. goricami

Kot oreh debela toča je včeraj uničila zadnje upanje prebivalstva

Severni območja kraji so doživeli včeraj popoldne strahovito neurje s točo, ki je ponekod uničila vse kmetijske kulture. Okoli 3 ure popoldne so se pričeli zbirati oblaki, ki so naznanjali hudo uro. Ljudje so se s strahom ozirali na pretečo nevarnost, puščali poljska dela ter bežali na svoje domove. Kmalu nato se je med strahovitimi viharjem, ki je foniš sadno drevje, razkrival strehe in prevračal kozoče, vlija močna ploha, ki je na mah spremenila vsa pota, kolovoze in doline v deročo vodovje, ki je odnašalo vse. Po krašnem presledku se je vsula med ploho kot oreh debela toča, ki je padala v presledkih skoraj četiri ure; v začetku med dežjem, kmalu pa se je vsula suha. Nepopisen jok in stok se je razlegel po vinčarskih in kmetijskih domovih, ko so bili ljudje priča, kako jim toča uničuje sadove pridelnih rok, edino upanje vsakogar.

Toča je najhuje obiskala kraje v občini Sv. Ana v Slov. goricih in Sv. Benedikt, kjer je opustošenje nepopisljivo. Na vsak korak je videti strašno razdejano, ki zavaja vsakogar v obup. Poljske kulture, ki so kazale še pred kratkim dobro, so skoraj povsem uničene. Prej tako bujno se razvijajoča rž je pomandana v zemljo, skoro zreli ječmen je toča omlatila, pšenica je okleščena, da sploh ni upanja na žetev in pridelek, ki bi zadostal najmanjšim potrebam prebivalstva. Uničeni so vsi vrtni nasadi, sadno drevje pa z itak slabo se obetajočim sadjem močno okleščeno. Zrele češnje je popo-

noma okleščilo, enako se je zgodilo s šezelenimi silvami. Nepopisljivo sliko pa kažejo vinogradi, kar pomeni največji udarec naših vinogradnikov, ko jim je toča nad 50 odst. zmanjšala letošnji pridelek vina. Mlade panoge in poganjki so strahovito okleščeni, da leže okrog trnja cell kupi uničene kulture.

Slovenjgoričan se jokaže ozira po uničenih kulturah, ugotavlja škodo in s strahom zre v bodočnost v skrbi, kaj bodo jedle družine, ker je mnogim uničila toča skratka vse. V tej stiski in nepopisnem položaju razdejavanja apeliramo na vse merodajne činitele, da priskočijo prizadetemu prebivalstvu na pomoč.

Huda ura nad Celjem in okolico

STRELA JE V MEDLOGU PRI DELU UBILA DVA ZIDARJA.

Kmalu po 15. uri se včeraj pričeli valiti težki črni oblaki iz Savinjske doline proti Celju. Pričelo se je palagoma temniti in okrog pol 17. je postalo nad mestom in okolico temno, kakor v mraku. Temo so razsvetljevali bliski, ki so neprestano žareli na nebu, vmes pa je treskalo, kakor bi se bližal sodni dan. Vila se je silna ploha. Vseled naliva so se ponekod po mestu zamašili požarniki kanalov in so nastala cela jezera. V klet hotela »Evrope« je udarila voda in narastla skoro za pol metra. Bili so poklicani gasilci, ki so klet izpraznili.

V tem neurju je prispela iz vasi Medlog v celjski okolici vest, da je tam na stavbišču posestnika Antona Fazarinca strela ubila dva zidarja. V notranjost pokrite stavbe so v prvem nadstropju na odru delali štiri delavci, in sicer zidarji 45-letni samski Martin Gračner iz Medloga, 28-letni oženjeni Jože Krivec, oče dveh otrok, iz Dobrove v celjski okolici, Ivan Breznik iz Gorice, pri delu pa je pomagal tudi brezposelni mesarski

pomočnik Bruno Južna iz Celja. Naenkrat je strela udarila v dimnik in preskočila na oder, kjer so delali omenjeni štiri. Vse štiri je vrglo po odru. Martina Gračnerja in Jožeta Krivca je strela ubila in sta bila takoj mrtva. Ivan Breznik in Bruno Južna pa sta se onesvestila. Južna, ki je padel preko Gračnerja, je prišel prvi k zavesti. Na mesto nesreče je kmalu prispela iz Celja komisija z zdravnikom dr. Čerinom in ugotovila dejanski stan. Oba ponesrečenca so spravila na njih domove, kjer so trupla položili na mrtvaški oder. Zanimivo je, da je lani pri istem posestniku ob priliki neurja vedril pod gospodarskim poslojem neki mož. Vdrla se je naenkrat strela in ga pokopala pod seboj, da je bil takoj mrtav.

Iz okolice smo dobili poročila, da je neurje napravilo posebno po žitnih poljih, kjer je poleglo žito in po travnikih veliko škodo. Tudi ceste in pota, posebno na pobočjih, je naliv hudo pokvaril in razril.

Prošnja iz Pesniške doline

Mariborska davčna uprava (in morda tudi druge davčne uprave blizu meje), je odredila za konec meseca junija in v prvi polovici meseca julija t. l. javne dražbe zarubljenih predmetov za kritje dolžnega davka.

Pri najboljši volji moramo izjaviti severni območni posestniki, da sta nam ves naš dohodek že zarubili in v trajno izrabo prodali obe strašni poplavi v letošnjem maju. Kar verjetno ne moremo,

da javne oblastne ustanove niso sifšale naših obupnih klicev, da so sploh spregledale naše poplavne katastrofe in kljub njim in preko njih odredile omenjene javne dražbe. Dosegli nismo nobene pomoči, nobene podpore!

Obupani molimo prosimo dravsko finančno direkcijo, naj razveljavi odredene javne dražbe, obenem pa nas območne zemljiške lastnike naredi deležne izjemnega odpisa davčnih zaostankov!

Neznanci zažgali Sokolski dom v Kočevju

KOMISIJA JE UGOTOVILA, DA JE BIL POŽAR PODTAKNEN.

Pod tem naslovom poroča sarajevska »Jugoslovenska Pošta« od 9. t. m. naslednje:

»Sokolski dom v Kočevju bi kmalu postal žrtev podtaknjene požara. Da ni bilo v prostorih članov, ki so takoj alarmirali prebivalstvo ter pričeli gasiti požar, bi dom gotovo pogorel. Preteklo nedeljo je imel kočevski Sokol veličasten dan, ki je privabil v Kočevje več tisoč ljudi, naklonjenih Sokolstvu in kočevskim Slovincem. Javni nastop Sokola je imel

velik uspeh in manifestacijski značaj. Zaradi tega je požar napravljal na vse istu mučen vtis.

Komisija, ki je tisti večer pregledala kraj požara, je ugotovila, da je požar podtaknjen. Okoli naloženih desk, ki so gorele, je bilo natlačene mnogo volne. Tisti večer so imeli kočevski gasilci svoje vaje, pa so zato Sokoli sami pogasili požar. Škoda je prijavljen oblastem, ki vodijo preiskavo. Nadejati se je, da bodo krivci izsledeni in kaznovani.

Naliv s točo nad Podčetrtnom

STRELA UNIČILA DVE DOMAČIJI.

Včeraj okoli petih popoldne je neurje obiskalo tudi Podčetrtno, imeno, Zibiko in Šmarje pri Jelšah. Ogromni nalivi in toča so uničili vse poljske prideleke ter več kot polovico vinogradov. V Sotelškem pri Šmarju pri Jelšah je strela udarila v hišo posestnika Stancera, ki je zgorela. Ogenj se je razširil tudi na gospodarske objekte g. Črnoše, kate-

remu je vse zgorelo. Sotla je na več kralj prestopila bregove. Veliko škodo so prizadejali posebno hudourniki.

o. O tajinstvenem umoru v Podčetrtnu še vedno ni podrobnosti. Preiskava pa napreduje ter sta orožniški narednik Gjurica in kaplar Stamenković aretirala dva osumljenca.

o. Dekliški internat Franje Tavčarjeve v Ljubljani bo odprtjen s. 1. septembrom 1939 na Bleiweisovi cesti št. 5. Prijave sprejema in daje vsa navodila in pojasnila odbornica ga Bela Šubic, Ljubljana. Knaflijeva 13. Ker je številno gojenje omejeno, prosimo za čimprejšnjo prijavo.

o. Tekmo koscev priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Skočkih pri

Močah v nedeljo, 11. t. m. S to priveditvijo bo organizirana kmetijska mladina na videc način počastila svoje težko kmetno delo.

o. Protituberkulozna liga na Vurbergu pri Ptaju priredi v nedeljo, 11. t. m. srečev z zabavo. Sodeluje pevsko društvo »Jadrin« iz Maribora. V slušaju slabega vremena bo priveditev 18. t. m.

o. Belokranjski festival s črešnjem semmjem bo 18. t. m. v Črnomlju. Za obiskovalce je dovoljena četrtinska voznina.

o. Huda nesreča v »Jugobruni« v Kranju. Včeraj jutraj je v varilnici tovarne »Jugobruna« v Kranju eksplodiral manometer. Uslužbenca Dobroslov Doležal in Ivan Vilhan sta bila teže ranjena.

o. Smrt med vagoni. V Ribnici na Dolenjskem je med premikanjem prišel med vagon železniški delavec Vinko Kurent, ki je dobil tako hudo poškodbo, da je v ljubljanski bolnišnici podlegel.

Celje

o. Celjsko pevsko društvo ima občni zbor v sredo 14. t. m. ob 20. v društvenih prostorih v Nar. domu.

o. 30-letnica obstoja proslavi Sokol v Št. Juriju ob juž. žel. v nedeljo, 2. julija. Nastop bo na letnem telovadišču v Št. Juriju, združen z izletom in tekmi smarskega sokolskega okrožja.

o. Pot skozi Hudčev graben je precej težavna, ker so železni klini in žica potrgani od hlobov, ki so jih spuščali po sokolski navzdol. Manj spretnim izletnikom

Nesporazum med babico in financarjem

VESEL IN HUDOMUŠEN DOGODEK IZ SLOVENSkih GORIC.

Preglednik finančne kontrole se je tretjič oglašil pri diplomirani babici, katere tudi tokrat ni našel doma. Da se izočne nadaljnemu zastojemsku hodu, je naročil domačin, naj se babica po možnosti še isti dan oglasi v pisarni oddelka, oziroma na njegovem domu.

Ko se babica vrne domov, ji domači sporočijo naročilo preglednika. Babica, valjena hitrosti, sede takoj na kolo in s poročniškimi instrumenti hiti k pregledniku. Ker ga ni bilo v uradu, je šla na njegov dom, kjer je bila priprava na njegov stanovanje, z instrumenti v rokah in vsa prepotena se

se priporoča, da se te poti, dokler ne bo zopet vse v redu, izogiba.

o. Promenadni koncert. Železničarska godba v Celju priredi za zaključek Protituberkulozne ligan v nedeljo ob 11. promenadni koncert v mestnem parku. Vstopnina din. 2.— se pobira v prid četini bolnikom.

o. Mestna občina celjska razpisuje dobavo desk za mestno zavišče. Pojasnila se dobijo na mestnem poglavarstvu soba št. C47. Ponudbe j etreba vložiti do vključno 20. junija pri mestnem poglavarstvu soba št. 9.

o. Zdravniško dežurno službo za člano OUZD ima v nedeljo, 11. t. m. zdravnik g. dr. V. Podpečan, Mariborska cesta št. 15/a.

o. V javni bolnišnici v Celju je umrl 40-letni dninar brez stalnega bivališča Ivan Bezar.

o. Ekskurzijo na morje priredi Podmladek Jadr. Straže na drž. deški mešči. Šoli v Celju od 21. do 27. t. m. Udeleženci si bodo ogledali Plitvička jezera, Split, Šibenik in slapove Krke.

o. Prihodnji izpiti za vozače motornih vozil za kandidate iz celjskega, gornje-grajskega, konjskega in smarskega okraja bodo v petek, 30. t. m. ob 8. na sreskem načelnstvu v Celju.

o. Nočno lekarniško službo ima od 10. do 16. t. m. lekarna »Pri Orlu«.

o. Celjski šahovski klub, ki si je v nedeljo v Ljubljani priporočil prvenstvo Slovenije, bo igral jutri v nedeljo, prijateljski mednarodni meč z zagrebškimi šahisti. Pričetek ob 14. v salonu hotela »Evrope« v Celju.

o. Nesreče. 4-letni sin ključavničarja v Sv. Petru v Sav. dol. Rudolf Toman je padel na vrhu in si zlomil desno nogo v kolenu. — 31-letna žena pos. Genovefa Berdnik iz Šmartnega ob Paki, je podla doma s češnje in si zlomila levo roko v zapetju. — 13-letni sin poštnega zvanjnika v Luki pri Zid. mostu Boževa Valentin je padel s češnje in si zlomil levo nogo v gležnju. — 18-letni rejencek Strašek Leopold iz Pištjanja je padel s koleša in si zlomil desno roko v ramenu. Vsi ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

Ptuj

o. Kose so zarezale. Pričela se je košnja. Po vaseh in vrhah odmeva klepanje neštehtih kos. Čeprav so zdaj najdaljši dnevi, vstajajo kosci pred svitlom in tekmujejo, kdo bo prvi zatrobental v preluknjani vodir.

o. Ptuj v oblakih prahu. Včeraj je pritiskala neznozna spara. Proti večeru so prijadrali temni oblaki s severa. Vrtinčast veter je pobral ves prah z ulice in z njim obdarjal občinstvo. Na srečo je to trajalo le par minut, nakar se je vili dež.

o. Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek, dne 15. junija, v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj v Narodnem domu.

o. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri film »Ljubavni polk«.

o. Glasbena Malica v Ptujju se v imenu Meddržestvenega odbora v Ptujju zahvaljuje cenjenemu občinstvu, da se je izkazalo ob priliki koncerta APZ v Ptujju tako navdušeno pri sprejemu pevcev, kakor pri obisku koncerta samega. Posebna zahvala pa gre vsem cenjenim damam in gospodom, ki so pomagali pri podrobnih organizaciji koncerta in pogostitvi ter vsem onim rodbinam, ki so tako gostoljubno sprejele goste na prenočišče. Od uprave APZ smo prejeli nad vse ljubeznivo pismo, kjer se zahvaljuje ptujski javnosti za uspeh in gostoljubje ter nam zagotavlja, da pridejo pevci z radostjo še v prihodnje med nas, kadar koli bomo še želeli njihovega obiska.

Babica se je jezila, izpila je sedem brizgancev, ki jih je plačal neoznejen preglednik, ki je na domu babice pozabil povedati, da gre za davek in ne za porod.

Dogodek se je pred dnevni resnično primeril nekje v Slov. goricih.

Maribor

Brivski pomočniki odgovarjajo mojstru

Na članek g. Novaka smo prejeli od podružnice Zveze brivskih in lasničarskih pomočnikov-ic, naslednji odgovor:

Mi, brivski pomočniki, se dobro zavedamo težkega položaja mojstrov, čeravno g. Novak omenja, da so vse naše misli usmerjene v praven gojenja športa, izletov, naših visokih plač itd. Tozadevno bi g. Novaku priporočali, da poskusi vsaj en mesec s plačo, ki jo nudi svojnemu pomočniku, gojiti šport, prirejati izlete itd. ne vemo, koliko bi mu v tem slučaju ostalo za hrano in stanovanje. S takimi argumenti torej ne boste mogli operirati, g. Novak! Nadalje omenjate, da mi pomočniki ne delamo z veseljem in z interesom ter da je to tudi vzrok slabega prometa. Potemtakem se pustijo gospodje in dame stricji, briti, ondulirani, manikirati itd. samo radi tega, ker je postrežba dobra in ne morda zaradi tega, ker higienski, modni in še morda kakšni drugi razlogi to zahtevajo. Tisti pa, ki ne prihajajo tako pogosto (delavci, velik del uradnikov, obrtniki itd.), so pa z našim delom — po Vašem mnenju — nezadovoljni. — Boljše bi bilo, g. Novak, če bi drugič kar trdili, da smo mi pomočniki krivi sedanjim slabim gmotnim razmeram, v katerih živijo delavci, obrtniki in uradniki. S tem bi bil namreč kompleks Vaših demagoških trditve popoln.

Kar pa tiče dandanašnje velike konkurence v brivski stroki, ki Vam tudi ne gre v račun, pa Vas vprašamo samo eno: Ali niste morda Vi dotični brivski mojster, ki kar zaporedoma odpira brivske obratovalnice? Ali ne bi hoteli sporočiti javnosti, koliko takih obratovalnic ste do danes že odprli? Če bi vsi mariborski brivski mojstri prakticirali isto kot Vi,

potem bi imel Maribor danes okrog 500 brivskih salonov! Kdo povečava konkurenco v brivski stroki? Mi pomočniki ali pa Vi? kot predsednik združenja?

Glede počitka ob nedeljah in praznikih stri samimi pa pripominjamo, da je to njihova stvar. Mi nismo krivi, če nudijo pojedini mojstri gotovim stanovom razne popuste v ceni. Ustvarite si, g. Novak, enotno tarifo, ki lahko predvideva nekaj razredov, ki pa bi morala vendar enkrat za vselej veljati za vse mojstre. Vas mojstre pač tepe Vaša lastna nesloga!

Glede počitka ob nedeljah in praznikih pa toliko: Vsak delovni človek ima pravico, da se po trudopolnem delu spočije. Kar velja za druge stroke, naj velja tudi za nas brivske pomočnike in pomočnice. Gotovo je nedeljski počitek plod organizirane in vztrajne borbe brivskih pomočnikov, ne pa zaslug g. Novaka. V tej naši borbi smo imeli brivski pomočniki na svoji strani p. n. stranke, ki se itak pu-

stijo postreči en dan pred nedeljo ali praznikom. Da je temu tako, dokazuje najbolje dejstvo, da edina brivnica v Mariboru, ki obratuje tudi ob nedeljah in praznikih, ob navedenih dnevih ni zapuštena. In baš to je brivnica g. Novaka, ki trdi, da so mojstri z nedeljskim zapiranjem porinili v roke britvico občinstvu ter ga navaljalo v samobitje. Današnja gospodarska kriza je porinila občinstvu britvice v roke, ne pa nedeljski počitek pomočnikov in pomočnic, kakor Vi to trdite. Ker v nasprotnem slučaju bi vendar morala imeti Vaša brivnica ob nedeljah izredno velik promet.

Glede kolektivne pogodbe Vam pa sporočamo, da si jo bomo priborili prav gotovo. Če ne danes — pa jutri. Vedno pa je proti Vaši volji.

Toliko smo smatrali za potrebno, da Vam odgovorimo na Vaš odgovor. V bodoče pa z Vami ne nameravamo več polemizirati, ker smo se prepirali, da Vi kot star brivski mojster in povrh tega še kot predsednik Združenja brivskih mojstrov ne gledate na položaj v naši stroki s stvarnega stališča.

Organizirani brivski pomočniki in pomočnice.

Elektrifikacija Pobrežja in Tezna

VEČJI NAČRT ZA RAZSVETLITEV NE KATERIH ULIC, KI SO DOSLEJ TONILE V TEMI

Te dni je bila seja, na kateri so razpravljali o nadaljevanju elektrifikacijskih del v pobrežjski občini. Sestavili so podroben načrt. Na Pobrežju bodo razširili cestno električno omrežje v obeh delih Stražanske ulice in v Frankopnovi ulici. Nov električni vod bo speljal iz Slomškove po Verstovškovi, Massarykovi in Slovenski ulici zopet nazaj v Slovensko ulico. Na področju Pobrežja bodo name-

stili 13 novih cestnih svetilk. Elektrifikacijska dela se bodo nadaljevala tudi na Teznem. Tam bodo elektrificirali drugi del Levstikove ulice, Ciril Metodovo ulico in drugi del Parmove ulice do konca. Na Teznem bodo postavili 7 novih svetilk. Stroški teh del so preračunani a okoli 30.000 dinarjev. Z elektrifikacijo bodo še to leto zaključili velikopotezni načrt, ki ga je sestavila pobrežjska občina.

Nevihla nad Mariborom

Malo pred 16. uro se je večeraj nebo nenadoma pooblačilo. Gosti, črni oblaki so prepredili nebo nad Mariborom. Silovit orkan je dvigal po ulicah oblake prahu in trgal vse, kar mu je bilo na poti. Nastal je gost večerni mrak in vil se je dež. Med bliskanjem in grmenjem je ponekod padala tudi toča, ki pa v Mariboru

ni sreči ni napravila škode. Tudi električni tok je bil dvakrat prekinjen. Huje je moralo biti v Dravski dolini, pod Pohorjem in na Dravskem polju, kjer so bili nakopičeni grozeči oblaki. Po silnem naliivu, ki je trajal skoraj dobro uro, se je nebo zopet razčistilo.

POSREDOVANJE ZA MELJSKI MOST

Meljski most razjeda živce mnogim prizadetim na Pobrežju in v Melju. Gotovo je, da je novi most zelo potreben; gotovo pa je tudi, da je akcija, započeta pred volitvami, zaspala. Zakaj, nam ni

m. Sprejemni izpiti na realni gimnaziji bodo 24. junija. Prijave je kolkovati z 10 dni. Priloge so: rojstni list in izpisevalno o dovršenem 4. razredu. Prošnje se sprejemajo od 20. do 23. junija.

m. Krojaški prikoljevalni tečaj za mariborske krojače bo priredil Zavod za pospeševanje obrti v drugi polovici junija.

Svilene srajte hladijo - Bogata izbira pri TEKSTILNA BODEFELDT, Gosposka ulica 14

m. Za sodnega pripravnika je pri okrožnem sodišču v Mariboru postavljen Albin Kodri.

m. Ustanovni občni zbor društva »Gledalščica mladega rodu« bo v nedeljo, 11. junija, ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. V pripravljenem odoboru so dr. L. Poljanec, prof. Gustav Šilik in uradnik Albert Murko.

m. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč v nedeljo, 11. junija, vrši OUZD zdravnik g. dr. Pogrnje Stanko, Maribor, Tyrševa ulica 14-1.

SPALNE SOBE,

opreme, stolce vseh vrst dobavlja najceneje OBNOVA, F. NOVAK, Jurčičeva ulica 6

m. Kopališko zdravljenje invalidov. Po razpisu ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje se bo tudi letos vršilo kopališko zdravljenje vojnih invalidov. Invalidi, ki se za to zdravljenje zanimajo, naj se čimprej javijo v mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu št. 11, priliječe, soča št. 4, kjer dobi točneša navodila.

m. Posestva iz rok v roke. Dušana Vukičeva je kupila od Jerneja Čebule parcelo in stanovanjsko hišo v Bolfenkovi ulici 4 za 160.000 din. Posednik Andrej Oset je prodal trgovcu Jakobu Kuntnerju hišo in stavbščino na Tržaški c. 86 za 147.500 din. Mestna občina je kupila od posestnika Franca Bacha pritično hi-

Moški!

za zdravljenje spolnih slabosti seksualne impotence, za spolno slabost ter za okrepitev funkcij spolnih žlez poskusite hormonske neškodljive

»HORMO-SEKS« pilule Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 34.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul din 560.—. Zahtevajte le originalne »Hormo Seks« pilule, ki so na škatlici zunaj opremljene z zaščitno znamkico. Po pošti razpisila diskretno: LEKARNA BAHOVEC, LJUBLJANA. — Glavno skladišče: Farmakem, laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg št. 3. Ogl. reg. S. br. 1990-35

šo v Stolni ulici 12 za 185.000 din. Michael Domiter je kupil od Ivanke Jakličeve stanovanjsko hišo in stavbščino v Betnavski ulici 61 za 180.000 din.

m. Krsto grofice Ane Herbersteinove so izkopali blizu Betnave. V bakreni krsti je bila tudi lesena. Obe krsti izvirata iz leta 1635.

Lahko poletno blago za vroče dneve TEKSTILNA BODEFELDT, Gosposka ulica 14

m. Tujski promet je bil v preteklem mesecu precej razveseljiv. Kljub slabemu vremenu je obiskalo Maribor 1503 tujcev. Od teh je bilo 815 Jugoslovancev, 620 Nemcev, 17 Italijanov, 14 Čehoslovakov, 12 Madžarov, 7 Romunov, 5 Francozov, 4 Holandci, po dva Angleža, Danca, Grka, Svcarja in Poljaka ter trije Američani. Nočni in bilo maja 5.982.

m. Lobanjo je razbil domači hlapec svoj gospodnji Ani Sokolovi iz Pesnice. Ker je njen mož na orožnih vajah, jo je hlapec pričel nadlegovati. Žena se je branila in pobesneli hlapec je pograbil sekiro ter jo udaril z vso močjo po glavi. Sokolovo so prepeljali v tukašnjino bolnišnico, kjer je njeno stanje zelo resno.

m. Pred eksekutorjem sta mati in hčerka iz Žolgerjevi ulici razbili zarubljeno kolo. Obe se bosta morali zaradi tega zagovarjati pred sodiščem.

m. Popolnoma nov avtomobil je na prvi vožnji razbil na Pohorju mesar Frančič s Teznega. Na ovinku je pred dnevi izrabil oblast nad volanom in strmoglavil po bregu. Škoda je zelo velika.

m. Z motorjem je povzela neka trgovka iz Maribora Nežo Jurkovičovo s Pobrežja. Zena je dobila poškodbe na desnoli nogi.

Zobni kamen bo odstranjen v najkrajšem času!

Sargov KALODONT proti zobnemu kamnu

m. Nesreča v kamnolomu. V nekem kamnolomu v bližini Maribora si je poškodoval nogo delavec Franc Bratušek iz Zg. Radvanja.

* Ali ste se že prijavili za užitka polne izlete »Putnik-a« z modernimi avtokari: 18. junija: Murska Sobota (Prekmurjski leden) 50 din; 18. do 19. junija: Mariazell (2 dni) 200 din; 20. junija: Graz 100 din; 26. do 29. junija: Plitvice-Crikenjica, 4 dni, vse 650 d. 26. do 29. junija: Trst-Benetke-Padova-Gorica, 4 dni, vse 900 din; 28. do 29. junija: Trst, 2 dni 240 din; 28. do 29. junija: Logarska dolina, 2 dni 120 din; 28. do 29. junija: Graz, 2 dni 110 din; 29. junija: Rogaska Slatina 50 din. — Prijave za inozemske izlete le do 16. junija!

* Dnevi letošnjega pomladanskega veselja v Ljubljani se bližajo kraju. V ponedeljek zvečer bo zaključen. Velesejem je bogato zaseden in je razstavljeno mnogo novih stvari, ki bodo v tej ali oni stroki izvrstno služile. Komur kaže, naj porabi jutrišnjo nedeljo in ponedeljek za izlet v Ljubljano na velesejem.

* V gostilni Vogrinec, Kamnica, vsako nedeljo vrtni koncert.

* Tombola Sokola Maribor II Pobrežje bo v nedeljo, 25. junija na letnem telovadšču ob vsakem vremenu.

* Sokolsko društvo Maribor III priredi v soboto, dne 10. junija, ob 20. uri družabni večer v beli dvorani Sokolskega doma, kamor vabi vse članstvo. Zdravilo m. Nočna lekarniška služba (od 10. do vključno 16. junija): Mestna lekarna pri Orlu, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino. Danes kriminalni film »Zeleni car«. Gustav Diehl, Carola Höhn.

* Kino Esplanade. »Rasputin«, grandiozni francoski film največjega formata s Harry Baur-om in Marcel Chantal.

* Kino Union. Do vključno ponedeljka »Hči Drakule«. V vlogi vampir-žene je sloviša Gloria Harden.

* Zvočni kino Pobrežje, 10. in 11. junija »Dama v sivem«, napet kriminalni film (Serlok Holmes).

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Dne 3. t. m. (3. razred) so bili izžrebani sledeči večji dobitki:

Din 500.000.—: 69792
Din 200.000.—: 88383
Din 100.000.—: 67461
Din 60.000.—: 72173
Din 50.000.—: 22462
Din 40.000.—: 15676
Din 12.000.—: 26628 36760 45691 92369 93248

Din 8000.—: 1524 12767 24479 31235 37140 41242 63849 66365 82851

Din 5000.—: 119 4912 5495 6232 10844 26046 28147 32587 39257 47794 48284 48338 60130 61103 64282 73434 753848231 87071 31866

Din 2000.—: 2345 3405 6683 9445 11035 13234 17416 21362 24363 27175 29166 29622 31906 33113 37047 41932 46149 53417 54943 66653 67168 73204 79611 85097 88424 89022 89037 94056 34309 97435.

(Brez jamstva.)

Prihodnje žrebanje bo 11. junija t. l. Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

JUTRI PADE ODLOČITEVI!

V nedeljo, 11. t. m., bo velika dobrodelna tombola našega Rdečega križa, ki jo že povsod pričakujejo z veliko napetostjo, saj prejme glavni dobitnik popolnoma nov štirisedežni luksuzni avto znamke Opel. Vseh dobitkov je več sto, med njimi 40 glavnih. Ne zamudite te edinstvene prilike! Ena tablica stane kljub visokim nabavnim stroškom dobitkov le 5 din!

m. † Anton Holc. Večraj dopoldne je po kratki bolezni nenadoma umrl splošno priljubljeni sodni official na državnem pravdnstvu g. Anton Holc v starosti 57 let. Pokojni je še pred dobrim mesecem vestno opravljal svojo službo. Pogreb blagega pokojnika bo v nedeljo ob pol štirih na pokopališču na Pobrežju.

Kip cesarja Franca na savinjskem parizarju

Senzacija naših dedov, ko je Savinjec Ivan Baš prevažal 27 dni težak tovor iz Milana v Celje

Slovenski del Štajerske se že od davnih časov ponaša z dobro razvitim kolarstvom in kovaštvom. Živalen promet na primeroma dobro razvitem cestnem omrežju, ki se je v teku 17. stoletja vedno bolj izpopolnjevalo, je to občasno, ospeševal. Na državni cesti Dunaj - Trst se je l. 1573. osnovala prva redna pošta s seli med Ljubljano in Gradcem.

V Savinjski dolini posebno pa v okolici Zalca, izdelujejo težke parizarje s širokim kolesnim obročem. Ta obrt se je hitro razvijala, ko je Avstrija po miru v Tožarevcu l. 1718. dosegla ugodno trgovinsko pogodbo s Turčijo, kar je močno pospešilo naš cestni promet: Cesar Karol VI. je 17. marca 1719. razglasil Trst in Reko za svobodni pristanišči. Za trgovino s Turčijo po suhem in po Donavi je bila 27. maja 1719. ustanovljena Orientalna družba, ki je kmalu zgradila v Trstu in na Reki skladišča za prekomorsko blago. S preureditvijo državne ceste Dunaj - Trst

in njenega nadziranja po stalno namerščenih cestarjih, se je začel razvijati vozovni promet, ki je prinesel poleg kolarjev in kovačev tudi sedlarjem lep gneten napredek.

Kako je bilo prevoznništvo razvito v Savinjski dolini priča sledeči primer. Ivan Baš, po domače Bočak, posestnik in krčmar ob Tržaški cesti pri St. Juriju ob Taboru, ki je že prejšnje leto na svojem parizarju spravil dva velika kipa na Dunaj, je naložil tudi cesarja Franca I. vilega v ogromen 3500. centov težak bronasti kip ter ga pognal iz Milana do prve železniške postaje v Celje. Baš je torej v Milanu 7. maja 1846. opoldne vpregel v orjaški parizar devet parov konj in privozil do doma 2. junija dopoldne. Bil je polnih 27 dni na cesti.

Baš dosihmal za to pot tudi z najtežjim tovorom ni potreboval več kot 12 dni. Sedanja »furenga« mu je zelo nagajala.

Voz se je med Castellfranco in Treviso ter med Gorico in Devinom pogreznil, tako da so Sele po dopregi osem parov težkih volov spravili parizar zopet na cesto. Zaradi izredno visokega tovora so morali v Vilafranci in Veroni deloma porušiti mestna vrata, in znižati tudi cesto za 1 1/2 čevlja. Tudi parizar so morali popravljati.

Začetek junija 1846. so torej imeli Celjani senzacijo. Zanje je bil to prvi obsejni tovor na pravkar odprtem progi Gradec - Celje. Tudi ti so si glave belili preden so spravili neokretnega cesarja Franca v vagon. Južna državna železnica ga je prevozila samo do Mitrszschlaga, tam so ga preložili in spravili po cesti preko Semmeringa do Gloggniza, od tod pa spet po železnici na Dunaj. Vso pot od Milana do Dunaja je vodil prepeljava vojaški narednik z dvema paznikoma.

— Natak... hej, natak!
— Trenutek, prosim, gospod...

Zena: Komaj sem dete uspavala, že se je spet zbudilo.

Mož: Mogoče se je le pretvarjalo, samo da bi prej nehala peti...

Poln meh za smeh

Polkovnik Točnovič je zelo pazil na predpise glede uniforme in opreme vojaka. Nekoč je gledal skozi okno in opazil poročnika Nemanica, kako se sprehlja brez sablje po ulici. Razjarjen je poklical častnika v stanovanje, da se opraviči.

Nemanic je prišel, toda imel je sabljo. Mislil, da se je zmotil, ga je polkovnik odstopil. Toda, glej vraga! Komaj je bil poročnik na ulici, že je spet bil brez sablje. Točnovič ga je znova poklical predse. Polkovnik se je zmotil. Poročnik je imel sabljo. Na ulici je bil Nemanic spet brez sablje, polkovnik ga je poklical tretjič na odgovor, trdno odločen, da mora razčistiti čudno stvar.

— Slišite, gospod poročnik! Pojasnite mi, kako je to mogoče, pred menoj imate na ulici pa nimate sablje?

— Zelo enostavno, gospod polkovnik. Kadar sem stopil pred vas, sem vzel mimogrede v predsohi vašo sabljo, nazaj gred sem jo spet obesil na klin...

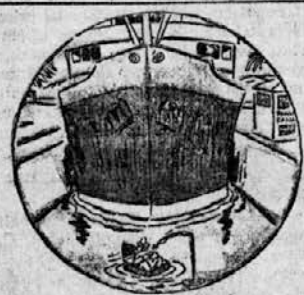
Mož: — Poznaš ona dva mladeniča, ki se tam izprehajata?

Zena: — To sta dvojčka našega sosa, Ciril in Metod.

Mož: — Interesantno, kako zelo je Ciril podoben Metodu!

Zena: — Mislila, da je Metod mnogo bolj podoben Cirilu!

Mož (se popraska za ušesi): — Da, imas prav! Ta mu je še bolj podoben...

— Gospod kapitan, ukazite naj zatulijo sirene, potem nas ta vrag ne bo več ignoriral...

Prijatelj radia

Teža najslabše katode cevi radio aparata je manjša od teže sloveške dlake iste dolžine. Ta teža znaša komaj pet tisočnik grama.

Mnogim se zdi odveč, zamenjati za vsako zramolonsko ploščo iglo. Toda pot, ki jo napravi konic gramofonske igle, je pri eni sami plošči dvakrat daljša od največjega cerkvenega stropa.

Pri prenašanju slik po brezžični poti brze žarki elektronov s hitrostjo 40.000 km v sekundi. Na oko se vidi, kakor da bi se slika prikazala na mali, v stvari se to dogaja postopoma. V eni sekundi se tako prenese 25 slik.

Katoda cevi radio aparata pošila elektrone v tako obilni meri, da pošlje v eni sami sekundi preko sto zvokov. Velikost elektrona je zelo malenkostna, v en kubični milimeter bi lahko stlačili milijardo elektronov.

Elektroni v cevi radio aparatu se gibljejo s hitrostjo 10.000 km na sekundo. V štirih sekundah bi tedaj tak elektron obkrožil zemljo. V primeri z radio valovi je ta brzina kaj počasna. Ti namreč potrebujejo za to pot komaj sedminko sekunde.

Neverjetno, pa vendar resnično, da čuje glasbeno prireditev radio poslušalec doma prej kakor oni, ki je pri produkciji največ, čeprav tik pod odrom! Do človeka na koncertu potrebuje namreč zvok že pol sekunde, preden mu udari na uho, medtem ko radio valovi v tisočinki sekunde premerijo že velike daljave...

Kaj je z belini, ki plaše vraževerne ljudi po deželi

Ljudje so nemalo presenečeni, če v jati vran zagledajo belo vrano. Redka prikazen je prišla celo v pregovor. Preprostemetice so še bolj presenečene, ker si ne morejo razlagati ta pojav in ga spravljajo v razne zveze. Ponekod verujejo, da bo bolj bogato obrodilo, če je v jati vran, ki pobira za sejalcem zrna, bela vrana. Kadar je v tropi vrabe belin, jih ne smeš spoditi s polja, ker pokončajo sicer vrabci na belinovo povleče vse sadeže na polju. Belin je namreč kralj vrabcev...

Pa tudi četveronoge živali v tem pogledu ne zaostajajo. Belih verice ne smejo

preganjati, bele miške vlečejo listke, na katerih je zapisana sreča... Blagor lovci, ki sreča belega srnjaka z zlatim rogovjem, toda gorje mu, če se drzne streljati.

Znanost imenuje beličenje albinizem, ali leukopatijo, t. j. bolehanje na belci. Beličnikom namreč zmanjka v barvilnih žrnih, pigmentnih barvila v zgornji kožici in njenih priveskih. Razločujemo popolno in delno beličenje. Zdrave ptice niso tako podvržene boleznim in hudim zlim kakor beličniki, zato ti hitreje umirajo, poginejo. Parijo se navadno med se-

boj le zelo redko, tako nastane nova vrsta, kakor je to znano o beličnem dlhurju.

Naši muzeji imajo že lepo zbirko beličnikov. Med deloma pobeljenimi ne manjka fazanov, jerebic, kozice, divje rabe, kosa, drozga, brinovke, pastirčice, cipe, sinice, rjavega srakopra, črne vrane, vrabca in strnada. Popolni belini so zastopani z navadnim fazanom, divjo gosjo, dalje gozdni škrlanec, siva vrana, sraka in navadni vrabec. Bele prikazni med pticami so tedaj le bolezenski pojav in nimajo nič skupnega s stvarmi, ki jim jih pripisujejo na deželi.

Če ima človek strah pred zastrupljenjem

V Mostar je te dni prispel bivši predsednik sirske republike, ki se je boril proti Francozom za neodvisnost svoje domovine. Nastanil se je pri uglednem trgovcu. Vsak dan mu je prinašala mlekarka liter mleka in ga morala vselej najprej sama pokusiti. Ko je bil ravno poln in mlekarka pišče ni hotela ponuditi, je beg odklonil mleko.

Nezaupljivi gost je stalno nadzoroval kuhinjo in jedel skupaj s kuharjem. Vedno je imel privede, da ga hočejo zastrupiti. S komer koli je Rešad beg govoril, nikomur ni hotel dati roke. Trgovcu je dejal, da je silno nervozen. Pred dnevi je

brez sapa prihitel na postajo in zahteval vozno karto za Travnik. Na vprašanje, kaj se je primerilo, je dejal, da so ga hoteli zastrupiti. Šel je bil v kopalnico in odprl pipo »iz katere je uhajal plin«. Padel je v nezavest in ko se je prebudil, sta mu dve ženski otirali čelo. To se mu je zdelo sumljivo, pograbil je od velike pritjage samo kovčeg in pobegnil iz hiše. Na vprašanje, ako je mogel priti plin v kopalnico, če ga v hiši sploh ni, je mož vztrajal pri tem, da so ga hoteli zastrupiti. Odpeljal se je v Travnik, trdno prepričan, da je ušel smrti...

Potegavščine potepuha z „milijoni“

Pančevske oblasti so pregnale Aleksandra Steina, moža, ki vobče ni vedel povedati, od kod je doma in kaj je po zanimanju. Mož je trdil, da je bil rojen v Beogradu, da je bil na Dunaju in v Budimpešti. Nekateri celo menijo, da je bil Stein svojčas avstrijski konjeniški častnik.

Stein si je na moistrski način priredil reklamo. Trdil je nekemu znanecu, da bo v Ameriki nasledil 50.000.000 dolarjev po nekem sorodniku. Znanec je to vest raz-

širil po mestu in navadni ljudje so se pullili, kdo se bo Steinu bolj prikupil. Javili so se celo odvjetniki, ki so ga podpirali, samo da bi bili oni tisti, ki bodo posredovali pri prenosu denarja. Stein se je kazal proti vsakomur vedekodušnega, razpisal je s tisočaki in stotisočaki, seveda samo v obljubah. Nekomu natakurju je obljubil, da se ga bo spomnil pol milijona dim. Mladi deklici je dejal, da bo nasledila za njim vse, kar bo ostalo od milijonov. »Najresnejša žena boš na svetu,

Redno plačujte naročnino, sicer Vam ugasne pravica zavarovanja „Večernikovih“ naročnikov na

10.000 din

imela boš svoje vile, avtomobile in jate, kajti ko bom umrl, bo ostalo še vedno najmanj 30.000.000 dim. Ljudje naj me vendar razumejo!« je trdil vedno — in živel prijetno na račun tistih, ki jim je zmanjkalo soli v glavi. Zdaj so moža razumela oblastva in ga poglala iz mesta...

× V Svetu merilo vsako leto 100 ledenikov. Lani se jih je 88 skrajkalo za nekaj metrov, 8 ostalo neizpremenjenih, 4 pa so se podaljšali. Opazovanja vršijo že čez 40 let. V tem času se je večina ledenikov krajšala.

Inkvizijski proces v starem Kranju

Spori med kranjskimi mesarji in občinskim svetom zaradi „sramotljivih stebrov“

Kranjski mestni očetje so bili že od nekdaj navajeni neprilic in sitnosti, ki so jih povzročili njihovi mesarji in drugi občinski najbolj jih je pa razburil dogodek, ki se je odigral v avgustu 1743. Mesarji so se branili sekati telečino. Sodni upravniki Ivan Virntin je v občinski seji predlagal, naj se uporni mesarji kaznujejo s tem, da jih obesimo na sramotilni križ. Mestni očetje so se predlogu uklonili in že čez nekaj dni so pri Spitalskih vratih v bližini cerkve sv. Nikolaja postavili sramotilni steber v obliki križa, ki je nosil posebno pritrjeno povprečno bruno in železne okove.

Mesarje je ta ukrep silno razdražil. Ponoč je neznan storilec smel s sramotilne okove. Sramotilnost je bil sedaj sličen po božemu znamenju: križ, križanega in kmetije, ki so prihajali po opravičilu v mesto, so se pred križem odkrili v mraku je markatara ženica pokleknila in opravila svojo pobožnost. Mesarji so se na tihem posmehovali, mestni posvetovalci, ki bi morali napraviti red, se niso ganili. Ta malomarnost je razburila nočnega čuvaja Josipa Blaznika, po domače Strukla, ki

je naprosil nekoga, da je napisal na papir, »Kralj čez mesarje! Kar je napisano je napisano!« in listič nalepil na sramotilnik.

Ko je pa na dan sv. Jerneja (24. avgusta 1743) hitel organist, učitelj Franjo Milic skozi Spitalska vrata v cerkev, je začuden opazil na križu lepo izrezano sliko Kristusa z napisom nad glavo I.N.R.I. nekaj nize pa so bile napisane Struklove bogoslovske besede »Kralj čez mesarje!«, Kristusa se na sramotilniku očitno zasramuje! Milic je opozoril ljudi na to zlobnost, v mestu je nastala velika razburjenost. Sodnik Matija Strupl je odredil odločno stranitev napisa, duhovščina je z odločno razsuto zagledala sliko zaso. Ljudska razsoda je to hudobno podtikala mesarjem, češ, oni so Kristusa na novo križali, v svoji trmoglavosti so ga pribili na njihov sramotilnik. Krivce mora doleteti zaslužena kazen — smrt. Po takrat obstoječih pravnih običajih je s bogokletniku izreže jezik kakor daleč ga je mogoče potegniti iz vratu, na kar se hudodelca vrže na grmado in sežge.

Sledilo je inkvizitsko postopanje. Kazenski sodnik za Kranjsko Josip pl. Abra-

hamsperg je prišel v Kranj in 17. decembra 1743 začel s preiskovanjem. Duhovščina se je branila izročiti na križu všečo sliko.

Vsa stvar se je zavlekla in šele novembra 1744 se je preiskava nadaljevala in je trajala 10 dni. Spis s kazenskim predlogom je kazenski sodnik predložil v odobritev graški vladi, ki je 8. novembra 1745 končno veljavno razsodila. Vsi kranjski mesarji so bili zaslišani, vsak je zatiral svojo nedolžnost. Preiskava je dosegla, da je žena mestnega pisarja Marjan Ana Mihelič naročila sliko pri podobarju Ivanu Peternehu. Vse to je ona tudi priznala in se izgovarjala na pobožne namene. Meščani so bili na strani zakonske dvojice Mihelič, je dobila od njih najboljšo izpričevalo. Notranjeavstrijska vlada v Gradcu je obsojence opustila vseh kazni, sodne stroške pa naj poravnajo: polovico mestna občina Kranj, drugo polovico pa občinski spoznavanci. Istočasno je dobila mestna občina nalogo, da se mora predmetni sramotilnik odstraniti s sedanega mesta, za uporne mesarje pa naj mestna občina drugod postavi primerni sramotilni steber.

Prekmurje

Po obisku APZ v Soboti

»PESEM SLOVENSKEGA PREPORODA« IZZVALA PRAVO NARODNO MANIFESTACIJO

Gostovanje Akademskega pevskega zbora preteklo soboto je bilo ena izmed redkih kulturnih prireditvev v Soboti, ob kateri so z enakim navdušenjem dajali izraza svojemu narodnemu prepričanju vsi brez razlike. Gostje so dospeli že dopoldne in bili na kolodvoru pristočno sprejeti. V imenu Meddruštvenega odbora, kot predstavnika vseh soboških organizacij, jih je pozdravil g. Slavko Niševičer, predsednik Prekm. sokolskega okrožja. Posebej se je zahvalil gostom, da prihajajo v Prekmurje s pesmijo, ki je slovenski narod vodila in bodrila v težkih časih preizkušenj. Zvečer je bila dvorana nabito polna in je občinstvo navdušeno pozdravljalo pevce in še posebej njihovega dirigenta. Tudi zvečer je imel izbran nagovor g. prof. I. Potokar, kateremu so pevci odgovorili s Hajdrihovo »Hercegovsko«, ki je po svoji

problematici tako aktualna tudi danes v Prekmurju, dast se ta ravnina na zunaj tako močno razlikuje od kršne Hercegovine. Njena misel in poziv sta odmevala tudi v dušah vseh prisotnih, ki so med in po koncertu navdušeno aplavdirali in manifestirali. Koncert je zaključila pesem »Hej Slovani...«, ki jo je pelo občinstvo s pevci.

Meddruštveni odbor, ki je to prireditev organiziral, zasluži vse priznanje. Pokazal je, da se s složnim delom da veliko doseči. Zeleti bi bilo samo, da nam omogoči še več podobnih prireditvev. Odmev, ki ga je našla sobotna prireditev v srcih vseh prisotnih, je najboljši dokaz, da bi po tej poti najlaže ustvarjal tudi v širšem krogu vse tiste duhovne predpogoje, od katerih zavisi tudi uspeh njegovega dela.

Za agrarno zemljo prosijo

Na članek pod tem naslovom, ki smo ga objavili v »Večerniku« 16. maja, nam je poslala grofica Marija Zichy naslednje pojasnilo:

Uslužbenici veleposestva Beltinci premajajo le kot stransko plačo letno v gotovini din 200.— poleg glavne plače v naravi, tako zvanega deputata, ki obstoji v letnih dajatvah: 1400 kg zrnja (pšenica, rž in koruza), 12 m drv za kurjavo, 1 oral pogojnoje in za setev pripravljene zemlje, 10 q suhe krme za živino, poleti pa prosto pašo za živino in svinje, brezplačno stanovanje s pritlikalnimi za uslužbence in potrebne hleve za njihovo živino ter brezplačno zdravniško in bolniško oskrbo ter zdravila. Veleposestniški uslužbenici so bili takoj ob pričetku izvajanja agrarne reforme od pristojnih oblasti poučeni, da imajo pravico zahtevati kot ostali agrarni interesi dodelitev agrarne zemlje proti lastnim

odpovedi službenega razmarja do veleposestva, na kar pa so izjavili, da ne reflektirajo na agrarno zemljo, nego da hočejo ostati v službi veleposestva, vsled česar se je agrarna zemlja dodelila drugim interesentom.

Za veleposestvo Zichy je bil določen supermaksimum v svrhu ustanovitve semenogojne postaje in v zvezi s tem vzorne živinoreje. V določitev sedaj obstoječega supermaksimuma so privolile vse prizadete občine ter vsi zainteresirani faktorji in oblastva, ker sem tedaj darovala najrevnejšim agrarnim interesentom v 23 vaseh lendavskega okraja skupno preko 224 oralov najboljšje agrarne zemlje. Na propučenem mi supermaksimumu pa vzdržujem z lastnimi sredstvi že 15 let vzorno semenogojno postajo, edino v celi banovini, ki dobavlja banski upravi za povzdgoj poljedelstva potrebno semensko blago.

Števajo tudi nasvete domačinov.

Cez mesec dni bo žetev. Na splošno obeta prav dobro. Ali občine Beltinci, Odranci in Turnišče jo pričakujejo s strahom. Ze daji časa opazujemo, kako neusmiljene miši umičujejo naša žitna polja. Zastrupljeno pšenico, ki nam jo je priporočil kmet. ref. v D. Lendavi in katero smo plačali po 15 dn km, smo potrosili zama. Miši nadaljujejo svoje neusmiljeno delo. Če oblasti s svojimi

Ženski jezik

Drago Čečič.

Bilo je prve tedne pohoda vojske generala Alekseja proti boljševikom na Kubanu. Služil sem kot »furažir« neke čete oficirskega polka in skrbeli sem moral za telesni blagor trideset konj. Vsaka rota (četa) je imela svoj lasten oboz — komoro. Naši so bili pred nekimi urami po za nas lahkem boju zavzeli važno železniško križišče Tihorjejkaja. Tu se sekata veliki, važni progi Caricin, Volga — Novorosijsk, Crno morje in vladikavška (Rostov ob Donu-Baku-Tiflis) proga. Jahal sem svojega Vaska na čelu našega oboza. Karo vrsto pred postajo smo prešli ozko, primitivno žično ograjo in tik za njo ležale plitke, očitno na nagroma skupane rove; v njih je ležalo vse polno trupel v vseh mogočih legah. Naš edini oklopi avto je zapeljal med oba rova ter imel lahko žetev. Ustavili smo se na nekakem velikem tržnem prostoru ob vzhodnem robu postajne naselbine. Tudi tu so se opazili sledovi boja, nekaj granatnih lijakov in nekaj trupel med njimi. Enega teh ne bom nikoli pozabil. Ležalo je vznak preko roba velikega granatnega lijaka, kakor razpelo. Videl sem nešteto trupel tista štiri leta, a nobenega med njimi s tako čudnim obrazom. S polzaprtimi očmi se je smehljaj in prijeten bi se zdel ta nasmeš, da ne bi bila glava trikrat večja od navadne in sploščena kot velik mlince.

Poklicali so nas h kosilu. Sedel sem s polnim kotličem nekakega guljaja na vstopno desko voza, kjer je bil privezan moj Vaska. Med obedom naju je za hip zmotil mal spredov, ki je prišel mimo. Trije donski kozaki so gnali dva »rdeča« na bližnjo njivo. Bil sem vjen takih prizorov in se nisem dal motiti, ko sta kakih padeset korakov vstran odjeknila dva rezka poka.

Nisem pa bil še prav dokončen kosila, ko je vzbudil moje pažno drug prizor. Nedaleč od naju je ležalo ob plotu, ki je obdajal vsak blok železničarskih hiš, truplo nekega velikana, pokrito s sivo plahto. Ko sem se popolnoma po naključju ozrl tja, sem zagledal žensko, ki je pravkar prišla iz stranske ulice ter se z izrazom strašnega obupa ozirala po poljani. Hipoma pa je zagledala omenjeno truplo. Priskočila je, privzdignila plahto pri glavi, jo takoj zopet izpustila ter se s pretresujočim krikom: »Kolja, moj Kolja!«, vrgla preko trupla ter nepremično obežala. Pa ne za dolgo. Iz iste ulice kot ona prej sta prišli dve postarni ženi, jo zagledali in jo s težkim naporom spravili pokoncu ter odpeljali.

Komaj so izginile za ogrom, so se v plotu nedaleč od trupla odprla neka vrata in prikazala se je že precej sključena starka s prižgano svečo v roki. Z drobnimi koraki je pridrsala k truplu, pokleknila ob glavi in nato s tresočimi rokami vtaknila svečo v pesek. Prav počasi je vzdignila sivi prti, pa tenko zavtila in njena roka je za

trenutek obvisela v zraku. Kar je nato sledilo, me je privabilo bliže. Starica se je dobesedno zvijala ob obupa, se bila s pestmi po velih prsih, se priklanjala do tal in vmes so se ji trgali iz prs le na pol razumljivi odlomki besed.

»Kolja, Koljuša, dragi, golobček ti moj. Nora sem, nora. Kriva sem, krija — ali mi lahko odpustiš — o ti jezik ti moj, ti preklesti...«

Nisem si mogel raztolmačiti tega, in ker so me začeli od oboza sem klicati, sem odšel. Čakalo me je običajno delo: razmestiti oboz po dvoriščih, prekrbeti konjem zobi in sena in nazadnje najti sebi in Vaski prenočišče. To zadnje sem našel šele v poznem mraku pri nekem železniškem inženirju in obenem tudi pojasnilo prizorov ob truplu s sivo plahto.

Gospodarja samega ni bilo doma, postregla nam je njegova mlada gospa, vitka, prikupna blondinka, absolutna Marijinskega instituta v Novočerkasku, prestolnici donskih kozakov. Med čajem, s katerim nam je postregla, sem ji opisal dopoldanske dogodke.

»Torej je le res, kar so mi pravili!«, je vzklila, ko sem ji pravil o starici. »Ga je le naznanila vašim, kot je grozila vse te dni. In to zaradi take malenkosti, ki ni bila piškavega oreha vredna. On sam, pokojnik, je bil prvi delavec pod mojim možem in prvih ne boljševik. Mlada, ki ste jo najprej videli, najlepše dekle daleč na

Obilna pena - lahko pranje!

Če se milo tako dobro peni kot Schichtovo terpentinovo milo, pranje ni niti na pol tako naporno. Perilo bo popolnoma čisto, ostane nepoškodovano in Vas vedno znova razveseljuje s svojo blaznejo belino.

SCHICHTOVO TERPENTINOVNO MILO

strokovnim osebjem in potrebnimi sredstvi ne pridejo čimprej na pomoč, ne bomo pridelali letos niti semena.

Med tednom

Sejem. Ponedeljski sejem je imel slab obisk in še slabše kupčije. Kramarskega sejma ni bilo. Živinski sejem se je odlikoval po slabih cenah kmečke živine in so bili kmečki živinorejci z njim nezadovoljni.

Prekmurec asistent na medicinski fakulteti. Prekmurci domačin g. dr. Zoltan Žokš je imenovan za asistenta ljubljanske medicinske fakultete.

Razstava plemenskih živali. V okviru kmetijskih prireditvev »Prekm. tedna« bo v nedeljo 25. VI. razstava plemenskih živali. Razstavljale bodo konjerske družnice Murska Sobotica in Dolnja Lendava ter selekcijska društva za simodol-

ske govedo. Razstava bo na travniku ob Radgonski cesti.

Soboško kopališče odprto. Soboško kopališče je odprto od četrta 9. junija naprej ves dan.

Posebni vlak na sokolski zlot. Na zlot mariborske sokolske župe bo vozil poseben vlak v nedeljo 18. junija. Iz Maribora odpelje jutri ob 4. uri ter ima zvezo z vlaki iz Ljubljane in Celja ter Lendave in Varaždana. Odpelje iz Sobotice ob 8. uri zvečer. Zaprošena je tudi četrtinska vožnja za udeležence zleta. Upanje je, da bo kmalu odobrena.

Kredit za novo gimnazijo. Praviijo, da je ban že podpisal kredit za novo gimnazijo in da se bo že letos pričelo z gradbenimi deli.

Oblastni aeromeeting. Veliki oblastni aeromeeting, ki bo v Soboti v nedeljo 25. t. m., bo na travniku ob Radgonski cesti.

okoli, je bila njegova nevesta. Starka pa, njegova oddeljena sorodnica, se je od samega početka upirala tej zvezi. Šam Bog ve zakaj! Marusja je na najboljšem glasu in bo imela lepo doto. Stara mu je bila druga mati; prava je umrla čisto mlada. Do nedavnega sta živela s staro skupaj. Ker se je nameraval v kratkem poročiti z Marusjo, mu je moj mož preskrbel od uprave novo stanovanje. In k nesreči — poleg starkinga. Ze prej ni imel miru zaradi Marusje, je nadaljevala s solzami v očeh. »Teda pa je nastal pravi pekel. Ko mu je pred kratkim vkljub izredni potrpežljivosti vse skupaj je presedlo, ji je zabrusil v šali, da se bo po boljševiško poročil. Tedaj mu je vsa iz sebe zagrozila, da ga naznani »belim«, ki se gotovo še vrnejo, da je boljševik. Nihe ni vzel tega resno. Pa kaj bi še dalje, saj ste sami videli!«

Sel sem na dvorišče, da napojim Vaska. Noč je bila tako tiha, kot tista trupla tam v rovi. Le od zaboda sem je iz daljave v presledkih prihajalo zamolklo nabijanje po železu. Naši so popravljali most čez Čelbas. Ko bo tirkanje prenehalo — zopet nova trupla, mogoče že jutri...

Drugo jutro me je iz polsna vzdramila mlekarica, ki je šla skozi kuhinjo, kjer smo spali po tleh. Takoj za njenim odhodom je prihitela k nam vsa razburjena gospa: »Pomislite, pomislite, Agafja, no, tista starka se je obesila!«

Ženski kotiček

Kdaj bo šla gospodinja na počitnice?

Vsak uslužbenec oziroma uslužbenka, bodisi katere koli vrste, uživa dandanes to udobnost, da dobi v vsakem poslovnem letu daljši ali krajši dopust, si nekoliko oddahne in si nabere moči in volje za nadaljnje delo. Tudi mladina željno pričakuje počitnice, saj ve, da jih bo preživela vsaj del izven doma in vsak danjosti. V današnjem času je namreč tudi najresnejši mladini omogočeno, da gre na letovanje v planine ali na morje. K temu ji pripomorejo najrazličnejša mladinska društva, ki imajo številne domove ob morju in v planinah, ferialni savez itd. Le naše mamice in gospodinjke skoraj ne vedo, kaj so počitnice in kaj je polni oddih. In vendar je njihov gospodinjinski poklic težavnejši od marsikateriga drugega. Ona navadno le spremila moža na kolodvor, ko odhaja na svoj dopust, ona spremlja na vlak otroke, ki hite na počitnice, sama pa se vrača v svojo delavnico in dela naprej. Niti ona saria.

Kako si urediš stanovanje

Se malo in pričelo se bo pravo preseljevanje narodov. Ljudje iz vseh koncev in krajev bodo zapuščali svoja stalna bivališča in romali na počitnice. Dandanes se ljudem počitnice ne zde prave počitnice, če jih ne prežive kje drugje. Pred odhodom na počitnice pa je v hiši navadno mnogo teganja, dela in skrbi, zelo malo pa časa. Radi tega pa se vseeno ni opravičeno, če pusti gospodinja stanovanje v naravnost bajnem neredu, tolažec se s tem, da ga v času njene odsotnosti itak nihče ne bo videl, ko se bo pa vrnila, bo pa imela dovolj časa, da ga uredi.

Pred odhodom je treba stanovanje temeljito urediti, pričene pri jedilni shrambi in vse tja do spalnice. Le tako bomo lahko brezskrbno uživali počitnice in se ob njih koncu z zadovoljstvom vrnil v svoj dom. V nasprotnem slučaju pa se nam lahko zgodi, da bomo našli doma še večjo polomijo, nego smo jo pustili. V jedilni shrambi pustimo čim manj zaloge, ker se v času naše odsotnosti samo po nepotrebnem kvari. Posebno pa

niti njeni najbližji pogosto niti ne: i-slijo, da bi bila tudi ona potrebna oddiha in izpremembe. Ali ostane doma zato, ker pač nekdo mora ostati pri hiši, ali jo priklenejo na dom najmlajši, ali pa se odpoje počitnicam radi tega, ker za vse ni dovolj denarja. In če se že kdo odpoje, mora biti to vedno gospodinja. Njen edini oddih je v tem, da je one dni, ko ni vseh doma, nekoliko manj kuhe.

Ni s tem rečeno, da bi se morala družina odpovedati počitnicam, ne, le skrbeti mora, da pride tudi mama in gospodinja do njih. Ko se otroci vrnejo iz počitnic, naj nagovorijo mamo, da tudi ona spravi svoj kovčeg in odpotuje vsaj za 10-14 dni. Tačas pa naj pride gospodinja teta, sestrinca, stara mama, ali dobra znanca. Če letujemo izmenoma, lahko pridemo vsi na vrsto. Ni pa pravilno, da navadno prezmemo njo, ki največ trpi in za nas tako lepo skrbi — našo mater in gospodinjico.

ne smemo puščati nikakih ostankov jedi v raznih loncih, ker nas bo po povratku pozdravil naravnost neznozen smrad po plesnobi in glinobi. V kuhinji, posebno če je ta vlažna, namazimo vse kovinske predmete z mastjo, v kotličku pa ne puščajmo vode. Dobro preglejmo vse, če ni ostalo kje kaj takega, kar bi se lahko v času odsotnosti usmradi. Jedilnico, spalnico in druge prostore pustimo v najlepšem redu. Vse stvari, ki bi se jih lahko lotili molji, zavarujemo proti njim. Ako na oknih ni roletov ali zagrinjal proti soncu, snamimo zavese in odmaknimo pohištvo, ki bi ga sonce lahko pokvarilo. Cvetice-lončence dajmo v oskrbo sosedu, ki bo ostala doma, ali pa jih postavimo tesno skupaj, na mizo pa velik lonec vode. Iz te vode speljimo v vsak lonec po eno volneno nitko. Voda leže počasi po nitki in kaplja na cvetice.

Najvažnejše pa je, da stanovanje tako zaklenemo, da bomo lahko na letovanju res mirno in brezskrbno spali.

Konzerviranje sočivja

Pri sočivju je paziti na to, da je vse za kuhanje pripravljeno sočivje kolikor mogoče sveže. Sicer velja to pravilo za vsa živila, katera hočemo kuhati, vendar pa v prvi vrsti za sočivje. Paziti je tudi na to, da ni nobena posoda, katero pri tem rabiš, mastna.

Spargelj. Lepo bele, če mogoče precej debele spargelje operi in ostrži, seveda samo spodaj na lesenem delu. Sproti deni vsakega v mrazo vodo. Potem ravno odreži trde konce spargeljina, odberi dolge od krajših in zveži vsake posebej v so-

pek. Sopke deni v mrazo vodo in jih pusti v njej eno uro; vodo pa medtem parkrat premeni. V dobro položenem snažnem loncu zavri vodo in jo malo osoli. Zdj vlakni sopke spargeljina do 3 prste globoko v vrelo vodo in jih pusti, da vro v njej 2-3 minute odkriti. Nato jih odlij križ, da spet vro 2-3 minute. Nato jih pusti vodo, spargelje pa previdno stresi v mrazo vodo, da se ohladi. Potem jih položi na rešetko, da se odtečejo, nato pa takoj v steklenice in sicer tako, da stoji na glavcih. Nanje nalij rahlo osoljene

zavrete ter zopet ohlajene vode, da sega steklenicam do vratu. Robove steklenice, obročke in pokrove dobro obrisi. Zdj pokrij steklenice najprej z obročkoma, potem se s pokrovom postavi v lonec ter kuhaj v sopari kakih 10-20 minut, da vre. Treba je, da jih kuhaš čez dva ali tri dni še enkrat 20 minut. Ako niso spargeljini grenki, porabiš lahko vodo od njih za postno juho.

Črne korenine. Izberi lepe, bolj debele črne korenine, jih lepo ostrži pa sproti polagaj v vodo, v kateri je malo limonovega soka, ali kisa, da ne postanejo rjave. Nato jih prekuhaj v rahlo slani vodi, in ko se odteko, jih postavi v steklenice kakor spargelje. Tudi jih zapri in kuhaj kakor te. Prav tako lahko kuhaš bele korenine in krebulo.

Fizol v sopari. Za kuhanje fizola vzemi 1 liter vode in kavno žlico soli. Ko slana voda vre, deni vanjo fizol, ki ga pusti, da vre približno 5 minut, ako je fizol zelo mehak, še manj časa. Kuhanege stresi na rešetko, ga polij z mrazo vodo in pusti, da se ohladi. Hladnega zloži v steklenico ter nalij z zavrelo rahlo slano in ohlajeno vodo. Potem pokrij steklenice z gumijevim obročkoma in steklenim pokrovom in jih kuhaj v sopari uro in pol. Čez dva dni kuhaj še enkrat 20 minut.

Gobe v sopari. Osnaži in prav tanko olupl majhne, trde gobe. Vsako posebej deni v vodo, v kateri je malo limonovega soka, da postanejo rjave. Prav majhne gobe pusti cele, večjim pa, ako so trde, odreži steblo od klobuka in jih preceži čez pol (velike in mehke gobe niso za kuhanje). Od klobuka odstrani spodnje meso, če je že rumeno, če je pa belo, ga ni treba. Potem vlij v dobro položeno kozico za prst visoko vode in deni vanjo malo soli, limonovega soka in belega prav fino stolčnega popra, seveda od vsake reči le toliko, da je prijeten okus. Ko ta marinada zavre, deni vanjo gobe in pari pokrite kakih 10-15 minut, da postanejo malo mehke. Nato jih odstrani, da se ohladi, potem jih zloži v steklenice ter jih zalivaj s sokom: če je tega premalo, prilij še malo rahlo slane, zavrete vode in ohlajene vode. Pokrij jih kakor kuhaj ob obročkoma in pokrovom ter jih kuhaj pod tri četrt ure v sopari. Čez dva dni jih kuhaj še enkrat 20 minut.

Maline v sladkorju. Naberi dobro zrelih pa še trdih malin in jih stehaj. Za kg malin skuhaj 1 kg sladkorja, da se potegne. Medtem ko kuhaš sladkor, deni na 1 kg malin 5 gr. limonove kisline ali limonovega soka. Ko je sladkor dosti kuhan, deni vanj maline ter pusti, da počasi vro, medtem pa poliraj pene. Ko je sladkor čist in so maline prozorne, poberi maline v steklenice in vlij sladkor nanje.

Kuhinja

Izvrsten češnjevi kolač. 5 starim žemljam ostržaj skorjo in jih razreži. Potem jih namoči v mleko, ko so se razmehčale, jih pretlači ali jih ožmi in sesekaj. Medtem vmešaj 10 dkg presnega masla in 10 dkg sladkorja, dodajaj polagoma 4 rumenjake in 1 celo jajce, dalje pretlačene žemlje, 10 dkg zmletih mandeljnov in par žlic sladke smetane ter vse dobro zmešaj. Stepi v trd sneg 4 beljake, dodaj mu 2 dkg sladkorja in ponovno stepaj, naka ga narahlo premešaj pripravljeno masnico. Naloži polovico tega v namazan, z droblinami posipen pekač tako, da nastane bo segala višje nego 2 cm. Pokrij zmes z oljati in zloži povrhu lepih črnih češnje, tesno drugo poleg druge; lahko jih izločiš koščice ali pusti cele. Češnje potresi s sladkorjem, po okusu tudi s cimmetom; nanje naloži enakomerno drugo polovico žemljine zmesi, ki jo gladko naravnaj. Postavi pekač v srednjevročo pečico in pusti prve četrt ure vrata priprta,

JOHN BARRYMORE (MGM)

potem jih zapri in peči kolač vsega skupaj dobro uro. Zreži ga kar v pekaču na pravokotne ali poševne kose, posipaj s sladkorjem in daj vročega na mizo.

Ribji džuveč (srbsko). Razbeldi 8 dkg finega olja in zarumeni na njem četrti kg opranega in osušenega riža, ki naj se toliko sprži, da bo kakor steklen. Potem dodaj na rezance zrezano kisló ali svežo zeleno papriko, potrebne soli in malo popra. Tako pripravljen riž razprostri po dnu kroga in ga ob kraju obloži z vencem zmrzlih redkih, na ploščice zrezanih paradižnikov, ki jih začini s soljo in poprom. Prazno sredico riža pa napolni s kosi surove ribe, ki nima kosti, in ki jo treba tudi osoliti in oprati. Naposled nalij na pripravljeni ribji džuveč pol litra mlečne vode, pokapaj povrhu še 2 žlici olja in postavi jed pokrito v pečico kjer naj se pari približno tri četrt ure, ne da bi jo mešala.

Praktični nasveti

Kako odstraniš travo na vrtnih stezah? Kdor noče, da mu raste trava po vrtnih stezah, naj jo polije z raztopino železne galice ali žvepleno — kislega kalja.

Sredstvo proti stenčam. Raztopi 400 gramov soli in 100 gramov galuna v 1 litru vode. Če s to čisto dobro namazeš predmete in mesta, kjer tiče stenice, kmalu izginejo.

Čevlji. Da čevlje dolgo ohraniš, jih ne nosi vsak dan, ampak le vsaki drugi. Čevlji se preko noči ne posuši dovolj od potenja in vlage, ki jo nabere čez dan ter ga vedno vlažnost kvari. Sušiti čevlje na peči ni dobro, ker čevlji ne izgubi le vlage temveč tudi potrebno mu masloboho.

Da prežene deževne gliste iz cvetličnih loncev, položi na vrh zemlje tle cvetlice nagnito jabolko. Kmalu prilzejo gliste na jabolko. Pohabi te gliste in postavi jabolko zopet tle cvetlice. Jabolko izbavi vse gliste iz zemlje, ker jim gre v slast.

Kopalne kadi. Kadi za kopanje se postavijo, če natisči najprej vročo vodo. Vleci vročino postane kositer prehek, se rad lomi in poka. Radi tega se priporoča najprej vedno najprej mrazo vodo.

Čuvanje kanarčkov. Kanarčkov ne postavljaj na odprta okna, niti ne obesaš v kletkah na prosti zrak, ker ne prenesejo prepiha, mraza, pekoče sonce pa najmanj. Pozimi ko zračiš sobe, pogrni kletke z večjo krpo, naj je bolj debela.

E. S. BRUCE:

Puščavnikova skrivnost

In to je bilo tudi res. Brezbriznost kapitana Piperja v začetku ni bila hljinjena, in močak se tudi ni vedel kakor krivec, ampak kakor človek, ki se boji.

»Oprostite mi, gospod,« je zamrmral kapitan. »Page in jaz sva bila že dvanajst let najboljša prijatelja.«

Potem je utihnil.

»Tako dolgo? Potem razumem Vaše presenečenje.«

»Saj ne vem nič, kaj govorim,« je dejal nato kapitan Piper in si z roko obrišal čelo. »Šele sedem let sem v tem kraju in šele tako dolgo ga poznam. Ubogi Tom, Bog ve, kdo te je ubil!«

»Upam, da bomo to odkrili,« je odvrnil Beeke. »Seveda pa delo ne bo prav lahko. No, pojdivo zdaj dalje, če nas gospod Carrington čaka.«

Piper se je ozrl. Nekdo je stal na terasi.

»Nekaj vas prosim, gospoda. Ne govorita z mojim gospodarjem o tem, kar se dogaja v zunanjem svetu!« je svetoval Piper. »Postavil vaju bo pred vrata!«

Stopil je naprej in izpregovoril nekaj besed s Carringtonom. Beeke je zado-

voljno miasknil z jezikom.

»Torej sta se Piper in Page poznala že pet let, preden sta prišla v Mallow-Datchett,« je pripomnil. »To je zanimivo, Eustace. Oba sta dobila delo. Eden izmed njiju je dobro plačan oskrbnik, drugi pa preprost sluga. Pa sta vendar ostala prijatelja! Tu si človek lahko kaj misli!«

»Zakaj?« je vprašal Eustace.

Beeke ga je zaničljivo pogledal.

»Oprostite mi, pozabil sem, da pamet ni vaša najljubša čednost.«

»Ne govorite tako, medved stari,« je odvrnil Eustace. »Nisem čarovnik. Zakaj ne bi ostala prijatelja? Jaz sem dober prijatelj s slugo svojega očeta.«

»No, pojdiva dalje,« je dejal Beeke.

Sla sta proti terasi, kjer ju je gospod Carrington že čakal. Puščavnik je bil mož najbližjih let, visok in močan. Imel je lep, pravičen obraz in žive oči. Obleden je bil v domačo haljo in črtast suknjič pod njo. Naprej je pogledal Beekea, potem pa še Eustacea.

»Torej, gospod,« je resno dejal, »vi ste policijski nadzornik, ki je želel, da bi smel priti k meni.«

39

»Da, gospod Carrington. Jaz sem višji nadzornik Beeke z Scotland-Yarda.«

Carrington je presenečen pogledal detektiva.

»In ta mladi mož je Clinton, lastnik izgubljene ure?«

»Se dolgo ne,« je odvrnil Eustace. »Jaz sem seržant Cavendish.«

»Svojemu slugi sem povedal, da bom vrnil uro njenemu lastniku,« je dejal Carrington. »Zakaj pa njega ni? Vedel bi rad, kako je prišel v moj park in kako je iz njega odšel.«

»Da bi vam to pojasnil,« je pripomnil Beeke, »bi moral govoriti o nekem dogodku, ki se je primeril izven vašega posestva, in zdi se mi, da bi me v tem primeru vrgli skozi vrata.« Carrington je odkimal:

»Ljudje so vam napolnili ušesa z neumnimi marnjami o meni? Kopico neumnosti so vam natvezli. Samo to mi povejte, kako se je zadnjo noč ta človek pritisnil k meni, na moje posestvo. Omejite se na to in vse pojde dobro. Morda sem čudak, toda idot nisem.«

»Zadeva je prav preprosta in Clinton ni zagrešil nič kaznivnega,« je odvrnil Beeke. »Letalec je. Ponoči je letel nad vašim krajem in letalo se mu je pokvarilo. S padalom je skočil iz njega in padel na vaš zid. Posrečilo se mu je zlezti na

drugo stran zidu, toda ura se mu je pri padcu odpela in je padla na zid. To je vse, gospod Carrington...«

Puščavnikov obraz je postal prijaznejši. Carrington se je nasmehnil.

»To izpremeni vse,« je rekel. »Mislim, da je gospod Clinton nalašč vdrl k meni. Ker je le nesrečen slučaj, seveda on ni nič kriv. Tu je njegova ura. Saj mu jo boste vrnili?«

Pogledal je proti nebu in se spet nasmehnil, potem pa je z roko pokazal na zid.

»Človek je brez moči v boju z razvojem znanosti,« je otožno rekel. »Če sem dal napraviti ta zid, sem mislil, da se mi ni treba bati nezaželenih obiskov. Joj, pa nisem mislil na letalce.«

»Ljudje, ki se vozijo nad vami, ne morejo dosti videti, gospod,« je pripomnil Beeke.

»Ne razumete me prav, gospod,« je hladno odvrnil Carrington. Tega zidu nisem dal zgraditi, da me ljudje ne bi videli, ampak da jih jaz ne bi videl. Nisem mi ni treba prikrivati. Zaklel sem se, da se ne bom več zmenil za svet, in do sedaj sem besedo držal. Srečen sem v svoji samoti. Saj so vam že povedali mojo nesrečno zgodbo?«

(Dalje sledi.)

Pravni svetovalec »Večernik«

I. R. v. O. Na podlagi prisilne listine od 2. III. 1906 je bilo vse premoženje imenovanega v cenilni vrednosti K 36.952 99 vin, po odbitku dolgov, bolniških stroškov, pogrebniških stroškov in volil skupno K 14.072 97 prisojeno mestni občini kot univerzalnemu dediču v smislu oporoke z dovoljenjem vknjižbe lastniške pravice pri dotičnih nepremičninah in korist mestne občine, ki pride torej kot edini in glavni dedič v postavi. Ni dvoma, da so takrat imeli s tem premoženjem odnosno z dohodki iz tega premoženja razpoložljivo davkoplačevalci mestne občine, ker so le ti imeli volilno pravico, dočim imajo po današnjih volilnih zakonih pravico voliti vsi, ki so vpisani v volilni imenik mestne upravne občine. Glede občinskega imenja se danes upravne občine delijo v pod-občine, da se to imetje ne raztegne tudi na one občine, oziroma kraje, ki so bili v zadnjih časih priključeni drugim so-sešnim upravnim občinam ali narobe, da ostane premoženje priključeno občine od-

nosno priključenega kraja le tej občini in samo njej odnosno temu kraju in samo njemu pridržano. Zato se danes upravne občine v gospodarskem pogledu delijo v podobne in tako je tudi mestna upravna občina, ker ima lastno nepremično premoženje, danes tudi podobna zase in enako tvorijo tudi okoliški kraji — in če so bili prej tudi samostojne upravne občine — sedaj podobne in v isti mestni upravni občini. Pravico voliti gospodarski odbor podobne pa imajo vsi oni, ki stanujejo v podobni in imajo glasovalno pravico za občinske volitve in za volitve v narodno skupščino. Tak je torej pravni položaj, ki je predviden v sedaj veljavnih volilnih zakonih.

Pravni svetovalec »Večernik«

Odretek št. 21 10.-11. junija 1939.

Film

Čudežni filmski otroci

USODA FILMSKIH ZVEZD, KI SO UGASNILE, KAKOR HITRO SO IZGUBILE ČAR SVOJE OTROSKOSTI

Kakor vse čudežne otroke, zasleduje tudi filmske zla usoda: starajo se. Ko so še čisto mladi, dvajseti in trinajset letni, so nesrečni ne samo njihovi impresariji, ki so navadno njihovi starši, kajti odrasli otroci ne morejo igrati sedemletnih in v svojem šestnajstem letu so ti slavni otroci že ugasle zvezde. Res je, da imajo milijone in slavo, toda koliko od njih jih ima v tej mladosti dobi življenja zagotovljeno bodočnost? Odgovor je presenečajoč: skoro nobeden.

Znana je življenjska pot nekega slavnega Jackie Coogana, ki je bil prvi čudežni filmski otrok. Zdaj je že davno došel, eleganten mlad mož, cigar poroke s filmsko lepotic Betty Grablejevo so se veselile vse mlade holivudske deklice, — toda ljubeč mladi, »kid« ne bo nikoli več. In ko bo Shirley Temple nekoč godna za možitev, — kdo ve, ali bo še ganila srca filmskega občinstva vsega sveta, kakor se to dogaja danes. In čisto mogoče je, da bomo nekoč rekli: »Iz male Shirley je postalo čisto brhko dekle!«

Takšna usoda dohitela vse čudežne otroke in zato zasluži posebno pozornost poročila, da so liki čudežnih otrok, ki so bili slavni še pred desetimi leti in so zdaj že čisto pozabljeni, znova oživel v filmu

je »Večernik« nedavno prinašal vsebino v podobi in besedi. Vsako sezono izberejo obiskovalci kinematografov z glasovanjem najboljšo ženo in najboljšega moža v tekoči filmski sezoni. Ta nagrada ima precej pomen kakor nagrada ameriške Akademije za filmsko umetnost. Moško nagrado je letos dobil Charles Boyer za vlogo Napoleona v filmu »Grofica Walewska«. Dosele so dobili te nagrade naslednji igralci Metro Goldwyn Mayerja: Marija Dressler (1932-33), Norma Shearer (1933-34), Greta Garbo in Clark Gable (1934-35) in Spencer Tracy (1937-38).

f. »Babička« Božene Nemceve kot film. Režiser praškega Narodnega gledališča J. Frejka je končal s proučevanjem enega najzanimivejših del češke književnosti, »sladke« B. Nemceve. Izgotovil je že scenarij in julija začne s posnetjem. Glavni igralci še niso določeni.

f. »Kentucky« (Lov za srečo), barvni film, ki nadkriljuje vse dosedanje filme te vrste, je pomenil ob prvem predvajanju celo za razvaljanje Ameriko pravo senzacijo. Ozadje filma tvori v Ameriki močno razvit kult čistokrvnih konjev in ljubezen Američanov do njih. Vsak narod ima svoj nacionalni sport. Kakor so Angleži najboljši nogometaši (ali so vsaj bili), Francozi najslavnejši kolešarji, tako so Američani zaljubljeni v konjske dirke. Film je poln močnih in romantičnih scen.

f. Spencer Tracy in Robert Taylor vrtita pomorski film »Severozahodni prehod«. Režira King Vidor.

f. Mack Sennett, prvi režiser ameriških komičnih filmov, bo v kratkem začel vrtiti film »Hollywood«, ki bo pokazal zgodovino svetovne filmske celine.

f. Francozi so izdelali kulturni film o Korziki, v katerem prikazujejo tudi vsa vojska dela v obrambne svrhe na tem otoku, ki ga nihče ne more zavzeti.

Filatelija

z. Albanija je zaradi novih političnih razmer pretisnila svoje dosedanje znamke iz l. 1930 z datumom 12. IV. 1939.

z. Bolgarija je izdala ob priliki 50 letnice svojih železnih priložnostne znamke s podobami starišinske lokomotive iz l. 1888, moderne lokomotive za brze vlake in s sliko kralja Borisa na lokomotivi.

z. Francija je izdala ob priložnosti splošne krizarke »Clemenceau« posebno znamko kakor tudi za stoletnico fotografije s sliko Nieprea in Daguerrea. Izšla je tudi priložnostna znamka za svetovno razstavo v New Yorku s sliko francoskega pavilona.

z. Japonska je izdala propagandne znamke za nacionalne parke s podobami domačih jezer in vulkanov.

Proizvaja: UNION, Zagreb

z. Islandija je izdala znamke za svetovno razstavo v New Yorku s sliko simbola razstave.

z. Libija je izdala za XIII. vzorčni velesejem v Tripolisu več znamk s podobo eukaliptovnega stebra, raznih oaz ter kamele z avionom.

z. Nemčija je za avtomobilске tekme 21. maja in 23. julija pretisnila znamke avtomobilске razstave z napisom »Nürnbergring-Rennen«.

z. Španski Maroko je izdal dobrodelne znamke s sliko generala Franca v korist marokanskih vojni invalidov.

z. Turčija je izdala za razstavo v Ankari serijo propagandnih znamk s slikami razstavne zgradbe, angorske koze, pomaranč, viadukta čez reko Frat, industrije stekla, železnice, delavcev Merino ovce, parlamenta Atatürka, njegovga spomenika. I. Inemija in z drugimi motivi.

z. Italijanski razstavo italjskih školi bodo pridrili v Rimu ob priliki prvega svetovnega kongresa italjskega tiska in proslave 20 letnice »L'Ala d'Italia«.

× Mojšter okostnjakov nastopa v velikem varietetu v New Yorku. Je to neki Aleksander Novak in tehta komaj 34 kg. Mož je strašno suh in poje pred občinstvom kuplete o samomohi, ki jih je zama polzkušal. Občinstvo uživa na tem, v Ameriki je res vse mogoče...

× Prastare kosti slona so našli v skalovju blizu Palerma na Siciliji. Znanstveniki trde, da so stare najmanj 25.000 let.

V tihi noči

Alojz Gajšek

Ko mrak zvečer se zgrne nad dolino, ko v mirno spanje se pogrezne vas, ko cerkev se ovije v mesečino, takrat pride zame tihi čas.

Od daleč slišim pesem violine, in strun čarobnih pesmi njenih glas razliva se v nebo in v višočine od koder ni ga več nazaj do nas.

V srcu čutim grenko bolečino, ko gledam z okna našo tiho vas, saj je hudo, vsi tako bežimo z mislijo v noč, in z nami čas.

Pomenki z mladino

Alojz Gajšek. Pesem »V tihi noči« bo priložena. Zapeta je z nekim še precej doživljenim občutjem, kar o »Domovini« ne morem zapisati. Hiha vseh takih pesmi o domovini, o različnih letnih časih in ob podobnih prilikah ter o podobnih rečeh je ta, da prerade zaidejo v neko maniro. V njej so po navadi zapete stvari, ki smo jih že tisočkrat slišali, povrh tega pa še v lepši besedi. Isto napako bo opazil pri »Domovini«, ki jo je za to številko napisal Car. Zapoje vedno rajši o docela preprostih stvarih, ki ti ležijo na srcu, kakor pravimo. Veselilo me bo, če boš še kaj poslal. Te lepo pozdravljam! — Tinko Marec. »Glosa« je dobra. Človeka prav zares veseli, če dobi včas tudi kako veselo in pikro. Kateri literat pa še ni v šolskih letih napisal parodije na šolo! Privrelo so mu po navadi iz nepokvarjene dijaške duše. Prepričan sem, da je na zvezkih dijaških listov napisana marsikatera parodija, saj so šolske pesmiče čudovito prikladne včas za tak stvar, ter bom prav vesel, če bo še pri-

romala katera od kod za »Večernik« za mladino. Rajši kakor »dogodivščino«, ki je popisana v »Noči v Bakru«, bi imel potopis. Zadnja reč je preveč lahka in brez teže ter se nisem mogel prav nič odločiti za tisk. Pošlji raje potopis! Zdravstvuj!

Križanka

Vodoravno: 1. boter ali gora v Sloveniji; 4. slovek, ki jamči; 6. izbrana družba; 7. povratni zaimek; 8. veznik; 9. isto (prilov); 11. sveto pismo.

Navpično: 1. del noge; 2. stari švicarski kanton; 3. polejedelsko orodje; 4. rečna naplavin; 5. orožje; 10. površina.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. do; 3. ro; 4. so; 5. rž; 6. t.m.; 7. kabel; 9. Avala; 10. nasad.

Navpično: 1. država; 2. pomlad; 3. orkan; 4. stela; 8. bas.

RESITEV SESTAVLJENKE

DIVAN, IBAR, NEVA, AROMA, MODA, IZID, TARA — DINAMIT.

Rešitev uganke.

Osel.

RESITEV MAGICNEGA KVADRATA

25	0	27
26	24	22
21	28	23

»Večernik« za mladino

Leto 1

Maribor, 11. junija 1939

Štev. 24

Glosa

TINKO MAREC

Komur šola se zagabi, naj se bavi s poezijo — in opeva hudobijo, ker gode se časi slabi.

V glavi šri se praznina, šola grozno ti preseda, kaj le vendar bodo veda, slabi redi dvojn množina, tebi, »šolska korenina«? Naj prijeten čas izrabi, če ga sonce venjak zvabi, komur šolski duh preseda, kogar tare huda beda, komur šola se zagabi!

Naj se z Muzami pretepa, oh, glasovi rajskomili, če ne gre, pa poj po sili, zgrda pojde, če ne zlepa, najde zrno kura slepa! Naj preklnja domačijo, šol poje elegijo, misli naj v verze spači, rimo naj na konec stlači, naj se bavi s poezijo!

Dante, Cezar, vrag te vzemi, vas, pregrešni vi bohemi, pa svarim, profesor pravi, kdo zabija čas v naravi, kdor potika se po temi! Šole in nje razprtilo naj poveže v harmonijo, »Culpa tua«, šola pravi, naj na glavo se postavi in opeva hudobijo!

Pevček tak si gnezdo znaša na drevesu poezije, niso mar mu hudobije, on se kar vnaprej oglaš, levo, desno nič ne vpraša. Ščasoma se jezik zrahi, rima, ritem se pozabi, če lesnkari, budale, so se v pesništvo podale, ker gode se časi slabi.

Breskve

L. N. Tolstoj.

Siromašni kmet Kuzmili se je vrnil h koči s polnimi rokami in veselim obrazom. Poklical je ženo in sinove: »Ste že imeli v ustih kaj takega?

Stric Joža je dal...

»Kaj, kaj?«

»Kako lepa jabolka!« je vzkliknil šestletni Vanja.

»To pač niso jabolka,« je rekel Sergej, »ali ne vidiš dilač? Jabolka jih nimajo.«

»Breskve so to,« jim je pojasnil

VASJA PIRC V BEOGRADU

Pred dnevi se je mudil v Beogradu vele-mojster Vasja Pirc ter ob tej priliki od-igral v agilnem klubu „Vidmar“ simultanko proti 29 igralcem. Simultanka, ki je traja-la okoli 4 ure, je dala sledeči rezultat: Pirc 20 partij dobil, 3 izgubil, 2 remis.

PREDOLIMPIJSKI TURNIR V PRAGI

Borba je bila tudi v naslednjih kolih zelo ostra. Ozemlje Protektorata si prizadeva, da pošlje v Buenos Aires res dobro in izbrano reprezentanco. Po 3. kolu izbirnega turnirja je stanje sledeče: Opo-čensky in Pelikan 2, Zita 1 in pol, dr. Skalicka 1 (2), dr. Schubert 1 (1), Kot-tauer, Louma in Pokorny pol (1).

8. Turnir v Bernu. V Bernu bo v kratkem prišel dvokolni šahovski turnir s štirimi udeleženci: M. Blau, C. Burghold, A. Fä-ser in dr. Ottensooser.

9. V Zürichu je v teku dobro organi-ziran turnir, ki je v zvezi z veliko deželno razstavo. V celoti igra na turnirju v treh oddelkih 44 švicarskih amaterjev.

10. V korespondenčni olimpiadi, ki jo igrajo nekatere države, trenutno vodi Ma-džarska z 29 in pol točke, sledi Av-strija z 19 in pol.

11. Damsko prvenstvo Nemčije je na po-sebnem turnirju v Stuttgartu osvojila ga-Rinder iz Monakovega s 6 točkami. Ga-Rinder se bo kot nova prvakinja Nemčije udeležila olimpiade v Buenos Airesu.

12. Klubsko prvenstvo Nemčije je v zani-mivi tekmi osvojil Berlinski šahovski klub z 28 in pol točke, pred Dunajskim šahovskim klubom s 25 točkami.

13. Angleška šahovska zveza je določila ne-kaj terminov. Na bournmouthskem tur-nirju, ki bo od 14. do 26. avgusta, bodo igrali 4 ali 5 tujih mojstrov. Angleško prvenstvo bo igralo od 25. sept. do 6. oktobra vendar le pod pogojem, da angleška reprezentanca ne gre v Buenos Aires. V tem primeru bo prvenstvo šele po vrnitvi reprezentance iz Južne Amerike.

14. Po zadnjih vestih bo šahovska olimpiada v Buenos Airesih med 23. avgustom in 19. septembrom. Evropske reprezentan-čance se bodo vkrcale 27. julija v An-versi na ladjo.

15. Švicarski ledenik Zanfleuron se je letos zmanjšal. Pri tem je prišlo na dan okostje nekega turista, za katerega mi-slijo, da je bil neki Grk, ki je že l. 1905, izgubil na ledeniku.

V domovini okusnih banan...

Prelepi Havajski otoki sredi Tihega oca-na so pravi raj južnega rastlinstva. Ti-soči ameriških bogatašev prihajajo leto za leto semkam in se vozijo po asfaltiranih cestah sredi palmnih gozdov in visokih praproti, uživajoč blagodejni zrak južne-ga neba.

Havajsko otočje je pripadlo l. 1898 pod ameriško oblast. Prvi ameriški guverner je začel z nasadi banan in dandanes se širijo posebno po otoku Lanai velikanske plantaže sočnega sadeža. Nasadi so stali več milijonov dolarjev, se dražijo so bili propagandni stroški, preden so ta žlahtni sad vpeljali na svetovnem trgu.

Havajske tovarne za konzerviranje ba-nan so razposlale na vse strani sveta mi-lijone konserv za poskušnjo. Ob žetvi je samo na Lanai na poslu več desetstisocev Japoncev in Kitajcev. Delo mora zelo po-spešeno od rok in sad je isti dan, ko ga izluščijo iz lupine, vložen v konzerve. Zaloge sladkorja, ki so za konzerviranje potrebne, pridobivajo iz velikih nasadov trisa na okih.

Tovarni avtomobili in železnice preva-žajo blago iz notranjosti otoka k obali, pet ur kasneje je to že predelano v pri-ročne konzerve, v katerih ohrani sad svoj žlahtni aroma tudi več let. Na tisoče pridnih delavci, oboroženih z dolgimi, gu-mijevimi rokavicami je neprestan na delu, tekoči trak spravlja očiščene sadeže v po-sebne oddelke, kjer jih zapечатijo v skale.

Po vsaki žetvi odstranijo zelenje banan s polja. Zemljo namakajo, gnoje in raz-rahlijo. Poseben stroj prekrje polja s pol metra širokim trakom papirja, ki skrbi, da se sončna toplota enakomerno porazdeli in da se ne zaredi mrčes. Pren-dozori prvi sad, potrebuje rastlina 18 mesecev sončne pripeke. Na Havajskih otokih, kjer zime ne poznajo, je to že mogoče.

Banane tvorijo glavni vir dohodkov Ha-vajskih otokov. V Honolulu se dviga nad največje konzervne tovarne banan na svetu visoko v zrak orjaška banana, ki služi obenem za vodni rezervoar. Daleč naokrog viden znak sočnega pridelka trop-skega podnebja.

400.000 LJUDI POGINILO ZARADI KO-BILIC

Drobne žuželke so pogostokrat vzrok prirodnim katastrofom. Veliki roji kobilic prinašajo, kamor padejo, hudo lakoto, epidemije, kugo in kolero. L. 1866. je na-šlo samo v Alžiru 400.000 ljudi smrt za-radi kobilic.

Podobno škodo povzročajo razne vr-ste žužkov na bombažu in kavi. V Bra-ziliji so v zadnjem času dognali, da liste ne uho lahko izpreminjajo tudi podnebnje. Ti škodljivci so v zadnjih letih uničili go-zdove na mnogo tisoč km² površine. Go-la debela brez listja so molela kvišku, zemlja se je izpremenila v stepto, pod-latna voda je usihala, padavin je bilo zmerom manj.

Molji so znani »sanitejci prirode«, ker uničujejo kožušnovo poginulih živali, da pre-j razpadajo. Toda v stanovanjih so kaj nezaželeni gosti, uničujevalci dragocne-ga krzna, s katerimi ima človek trajen bol.

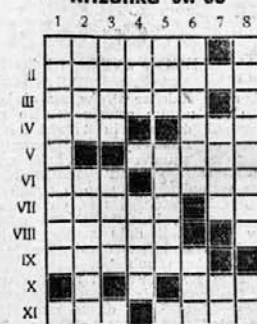
TRANSFUZIJA KONSERVIRANE KRVI

Pred zbranimi medicini pariske akade-mije je imel profesor dr. Lenormand pre-

ZAMORKE SE UVELJAVLJAJO

Dolgo je vladala v Zedinjenih državah splošna mrznja proti uvajanju zamorskih moči v višje sioje. Zdaj je pa postala rav-nateljica ljudske šole v Harlemu v new-yorški zam. četrti črnka Gertruda E. Dou-galdova. Njej je podrejenih 22 belih in 3 zamorske učiteljice. Na šoli je 825 učen-ec, večina belcev. Oče ravnateljice je bil zamorski zdravnik, mati pa Angležinja. Rasni predsodki v USA počasi zginjajo.

Križanka št. 36

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. električen tečaj; II. visoko-šolac; III. reka v Srbiji; IV. številni, struja; V. spevoigra; VI. čutilo, evr. pogorje; VII. znamenje slave; medmet; VIII. oljka; IX. kraj v Brdih; X. Čapkova drama; XI. prica; up.

Navpično: 1. kraj kjer lomijo kamenje; 2. utrdba iz križarskih vojn; del noge; 3. teža ovoga; rimski pesnik; 4. pesem; valjasta oblika; 5. slovenski skladatelj; domača ptica; 6. luhtilci; predplačilo; 77. ploskovna mera; člen; 8. športnik; egiptski bog.

Novi naročniki „Večernika“

uživajo takoj ugodnost in dobroto nezgodnega zavarovanja za

10.000 din

čim prejme uprava »Večernika« po položnici na ček. rač. št. 11.409

naročnino od njih vsaj za en mesec naprej.

»Večernik« stane po pošti prejemnik 14 din na mesec.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

oče. »Za tako sadje je pri nas pre-mrzlo, stric ga je mogel pridelati sa-mo v svojem cvetličnjaku.«

»Kaj je to, cvetličnjak?« je vprašal tretji sin.

»Velika steklena hiša, da lahko pro-dre v njeno notranjost sonce, in da ni v njej pozimi premrzlo. Pri nas so hude zime...«

Kuzmič se je obrnil k ženi ter ji dal največjo breskev, nato pa k otrokom in prav tako obdaroval vsa-kega z breskvijo. Potlej je odšel na delo.

Zvečer se je vrnil in začel izpraševati, kako so jim ugajale breskve.

»Tako lep okus so imele,« je pa-hvalil breskev Sergei, »da sem vsa-dil koščico v lonec. Ali se bo pri-je-la?«

»Ne vem,« je odgovoril oče, »ali dober kmet boš in vrtnar. — In ti?« je prašal drugega sina.

»Tako dobra je bila, da mi je mo-rala še mama dati polovico svoje. Koščico pa sem poglaj skozi okno.«

Oče mu je rekel, da je razpisnik in povprašal tretjega sina, kako mu je ugajala breskev.

»Prav nič,« mu je odgovoril ta.

»Prodal sem jo. Pač pa sem pobral koščico, ki jo je oni odvrzel, ko je pojedel breskev, jo razločkel in po-jedel jedro. Grenilo je. Ne, stričeva breskev ni bila kaj prida!«

»Ti, trgovec in ti škrt!« je vzklil-nil oče, se obrnil k Volodju in ga vprašal, zakaj pa on nič ne pove, ka-ko mu je ugajala breskev.

Volodja je zardel in rekel, da ne ve.

»Ali je nisi pojedel? Ali si jo tudi ti prodal?« ga je začudeno vprašal oče.

»Ne, — Kako pa.«

»Guši sem jo odnesel. Bolan je, pa sem ga hotel razveseliti. Videl sem, da se je je razveselil, vendar je pa ni hotel vzeti. Zato sem pustil breskev kraj postelje in pobežnil...«

Stari Tihon Kuzmič je položil svo-jo roko na sinovo glavo in tiho po-vedal: »Tako je prav, sinko! Dober si, ostani vedno takšen!«

Tako so breskve pokazale Tihonu Kuzmiču, kako je z njegovimi sinovi, mati pa je bila tiho in je zaskrbljeno pokimala z glavo.

proti nežnanim glasovom. Že je bilo v gozdu in že je bilo blizu jase.

Prvi ga je zagledal Veliki Lisjak, ki je vzkrilnil:

»Jojmene, pes!«

Naslednji trenutek se je zagnal proti bližnjemu drevesu, da bi splezal nanj. Pes pa se je poglaj za njim in kratak — resk, pa hlače Velikega Lisjaka niso bile več cele. Razjarjen pes je vlekel navzdol, zrtev pa je si-lila na drevo. Končno je obleka po-pustila. Indijane je padel na tla, med pasjimi zobmi pa je ostal kos hlače in srjace...

Pes sam ni bil velik, bil je le mai-hen pinč.

Betnavski Indijanci

Igor Samorod

Tihi Cuk je planil na noge in dejal:

»Bratje! Poglavari! Ali slišite pasje rjovenje? Veste, kdo je to? Naši naj-hujši sovražniki — belokožci so! Pre-ganjajo nas — maščujemo se nad njimi! Zahtevam, da viovimo psa in se nad njim maščujemo za vse krivice, ki smo jih prestali!«

Rod kolonistov je skočil na noge in se razkropil po gozdu...

»Hov! Hov! Br!« so oponašali la-jajočega psa...

Ko je ščene zaslišalo tako in podob-no bevskanje, se je besno zakadilo

Šolarji v starem Rimu

O rimljanskih šolah piše slavni rimski zgodovinar Tit Livij tako:

Rimska šola se je imenovala »ludus«, kar je pomenilo igro ali »vajo, torej urjenje duha. Šola se je delila na »ludus litterarius«, ki bi odgovar-jala danes našim srednjim šolam, sa-mo da je imela manj predmetov in manjšo učno snov.

V prvo šolo so hodili otroci do dvanajstega leta, v drugo pa do šest-najstega leta. Kdor se je hotel po-svetiti znanosti in govorništvu, je moral študije nadaljevati. Bodoči go-vorniki so se vezbali v šoli, ki se je imenovala »ludus rhetoris«, govorniška šola, a bodoči znanstveniki so zahajali v »ludus philosophiae«, v filo-zofično šolo.

V starem Rimu ni bilo posebnih šolskih zgradb. Šolarji so se zbirali v kakšni sobi ali na hodnikih, ki so bili zaprti z zastori. V teh prostorih tudi ni bilo nikakih pravih klopi.

Pouk se je začel z zelo zgodaj, da so si morali šolarji s svečami v roki svetiti v šolo. Pod pazduho so

nosili »capse«, skrinjice s šolskimi potrebščinami.

»Ludi magister« je na osnovni šoli učil šolarje čitanja in pisanja, dočim je računstvo razlagal poseben učitelj »calculator«. Učiteljska plača je bila zelo slaba, da je nastal celo prego-vor: »Na koga so se bogovi jezili, so ga napravili za učitelja.« Malo bolje so bili plačeni kalkulatorji, ker so Rimljani smatrali, da je njihovo učenje koristnejše za življenje.

V »ludus grammaticae« so brali di-jake izbrane pisatelje. Rimljani so zelo gojili lepo čitanje. Po čitanju se je prešlo na branje teksta, na kar se je smelo tekt tudi kritizirati. Dijaki v teh šolah so imeli lepe prostore, saj so jih posejali samo otroci boga-tnih meščanov. Učitelju so pravili »lit-teratus«; bil je prav tako slabo pla-čen.

Otroke so tudi kaznovali. Vlačili so jih za ušesa in tepli s šibo, tako-zvano »ferulos«. Od tod rimski izreke: »Tudi jaz sem dal roko pod šibo«, kar je pomenilo, da je šel kdo v šolo.

Uči se igraje!

V štirih državah Zedinjenih držav Severne Amerike je reševanje križ-ank od tretjega razreda osnovne šole naprej obvezni učni predmet; kajti v teh državah se držijo načela, da se morajo otroci učiti igrati.

Domovini

Drago H. Car

Ti domovina si mati vseh naša, naših očetov, pradedov si dom, tebe v lepoti nihče ne prekaša, večno hvaležen ostal ti pač bom.

Če bo pa treba, pa tudi življenje rad bom za tebe še kdaj žrtvoval, da bo ves narod naš jugoslovanski večno v svetli svobodi ostal!

Zanimivosti

Strašna drama mornarjev - beguncev na Oceanu

Brezupna večtedenska blodnja šestorice angleških topničarjev z otoka Sv. Helene — Lupina z jadr iz srajc — Pretresljivo kockanje za življenje na Atlantiku — Mornar, ki žrtvuje svoje telo, da nasiti in napoji sestrane tovariše

Morje, veličastni prirodni element, je pripravil človeštvu že marsikatero strašno tragedijo. Mnogo je krajev na njegovem dnu, ki skijo pravemu pokopališču ladij, toda v nedosežnosti njegovega prostiranja nosi morje še več skrivnostnih tajn o strašni življenjski borbi človeka, ki je podlegel večno nemirnemu valovom potem, ko je izžrpal sleherni kapljico upanja na rešitev. Med slednje katastrofe iz pomorskega življenja spada tudi naslednja tragedija mornarjev na Atlantiku. V juniju 1799. je

pobegnili šest angleških vojakov-topničarjev

z utrdb na otoku Sv. Helene. Bili so to mornarji J. Brown, M'Kinnon, M'Onin, Brighouse, Parr in Conway. Begunci so imeli načrt, da se zatečejo na ameriško ladjo »Columbo«, ki je bila nedaleč od otoka zasidrana. Nekega večera jih je imel ameriški čoln prejelati na parnik. Toda med vožnjo so se begunci premislili, če je boljše, če se vkrcajo zunaj na odprtem morju. Poslali so ameriške mornarje nazaj na ladjo, sami so pa sedli preprosto ribiško baržo, odpluli na morje in čakali na »Columbo«.

S seboj so vzeli nekaj kruha, posodo vode in nekaj mornariške opreme. Med šestorico beguncev je bil edini Parr pomorec. Do polnočnega naslednjega dne so zaman čakali na »Columbo«, ni je bilo od nikjer. Po navetu Parra so mornarji krenili na severovzhod, da bi dosegli obale otoka Ascensiona. Barža je bila slaba, do polovice napolnjena z vodo in brez jader. Toda drzni begunci so zvezali skupaj perilo, napravili zasilna jadra in dne 10. junija odpluli v negotovost...

Osem dni niso videli kopne zemlje, le redke ptice so od časa do časa preletele obzorje. Po tleh znaki sodeč je Parr menil, da so morali pluti že mimo Ascensiona. Toda begunci to ni plašilo, ves uspeh svojega bega so zaupali svoji smelosti. Zavili so na severozahod, češ enkrat bodo že dosegli južnoameriško obalo. Sledili so srca in iz njih napravili še eno jadro.

Kmalu je jelo primanjkovati hrane. Vsak je dobil komaj grizljaj kruha in dva požirka vode na dan. Dne 26. junija niso imeli več niti mrvice kruha. Naslednjega dne je jel M'Onin žvečiti košček bambusa, John Brown pa, ki je stražil ponoči pri krmilu, je

strgal podplat s čevlja in ga požrl...

Dne 1. julija se je beguncem posrečilo, ujeti delfina. Razrezali so ga in obesili na jabolko, da se posuši. S to hrano so se preživeli do 4. julija. Ko ni bilo nobenega upanja več, da bi kakor koli prišli do živca, so sklenili prevrniti ladjo in s samomorom končati življenje.

Toda dva vojaka sta bila proti temu načrtu in zmagala. Mornar Brown je kasneje pod prisogo izpovedal pred sodiščem, kakšna strašna tragedija se je od tistega trenutka odigrala na visokem morju.

Begunci so žrebali, Parr je bil izuzet, ker ga je že več dni tresla mrzlica. Njemu so izročili nalogo, da napiše številke in jih vrže v čepico. Ostala petorica si je

zavežala oči. Še nekaj sekund in številka bo odločila, kdo izmed mornarjev bo moral umreti, da nasiti s svojim truplom lačne želodce tovarišev...

Sklenili so, da bo tisti, ki bo potegnil številko pet, umrl za ostale. Vsak je z zavezanimi očmi segel v čepico, pograbil listek in ga vtaknil v žep. Parr je nato dejal, naj si odvleže oči in pogledajo številke. Usodno petico je imel M'Kinnon...

Ali ga je bila groza? Nasprotno, vsi so si želeli, da bi bili rešeni trpljenja. Že prej so razsodili, da se bo žrtvovan daroval za ostale na ta način, da bo z izkrvavenjem izdihnil. M'Kinnon, stasit topničar, ki je prvi dal pobudo za beg, je pograbil ostro leseno tresko in si z njo prerezal žile na nogi, na ramenu in podkožnici. Po četrturnem trpljenju je umrl.

Kljub samomoru je bila njegova smrt po silni prirode junaška.

Prizor je bil strašen! Tovariši, ki so stradali že več dni so kakor levi planili na mrtvega tovariša in se hranili z njim več dni.

Truplo so pomakali v slano morje, da se ne bi prezgodaj pokvarilo... Dne 8. julija so zagledali obalo, ali plima je bila tako močna, da slabotni možje niso mogli pristati k bregu. Barža, s katero so mesec dni taval po Oceanu, se je prevrnila, vseh pet mornarjev je padlo v morje. M'Onin in Brighouse sta utonila, Brown, Parr in Conway so zbrali poslednje moči in priplaval na kopno. Prebivalci so jih odvedli na San Salvador. Parr se je pred oblastmi izmislil, da se je njihova ladja »Sally«, last njegovega očeta v Liverpoolu, potopila na visokem

morju, njen kapetan da je bil on sam. — Prebivalci San Salvadorja so dali brodolomcem vsakemu 200 liber na pot. Po štirinajstih dneh so bili trije dospeli na portugalsko ladjo: Parr kot krmilar, Conway kot pomočnik in Brown kot polnik, ker je bil bolan, nesposoben za delo. V Rio de Janeiro so Conwaya odpravili v bolnišnico, ostala dva sta krenila v Evropo. Po treh mesecih je angleški kapitan ladje »Diomeda« spoznal Browna kot vojaškega begunca. Vkljenjena so prepečala z ostalimi kaznjenci v Capetown. Tu so ga rešili in služil je dalje kot mornar na ladji »Duke of Clarence«. Ko si je nekega dne olajšal svojost v tem, da je izpovedal, kaj vse se je primerilo sredi Oceana, so ga oblasti znova zaprle in v ječi na Sv. Heleni je mož končal svoje težko preizkušeno življenje.

Tako je, če se vtihotapijo pridne čebele v hlače

Tragikomičen doživljaj čebelarja z dvema damama v kupeju budimpeštanskega vlaka

Drugeče pridne in skromne čebele so bile nedavno vzrok nenavadni tragikomediji, ki je sprožila celo vrsto neprijetnih posledic.

Madžarski čebelar, kmet A. Kertesz je bil nezadovoljen z izkupičkom, ki so mu ga donosale čebele. Sklenil je, da bo potoval v Budimpešto in se pri poljedelskem ministru posvetoval o eventualni izmenjavi čebelne vrste. Vzel je dve steklenici, ju deloma napolnil s čebelami in sedel na vlak.

V kupeju sta bili poleg kmeta še dve dami. Mož je postavil steklenici pod klopi. Ni se dolgo vozil, ko je postal na mah nemiren in se je ves razburjen komaj še

držal na sedlu. Ženski sta ga začuden opazovali in nista imeli niti pojma, kaj se dogaja z možem. Papirnati zamašek ena izmed steklenic se je bil namreč snel in čebele so leze v kmetove hlačnice.

Čebelar je namreč skočil pokonci in zahteval od dam naj se obrneta stran. Naglo je sklenil hlače in jih otresel skozi okno. Toda — v tistem trenutku je prišel mimo drugi vlak, veter je potegnil hlače skozi okno in jih vrzel nekemu sprevedniku brzega vlaka okrog vratu. Mož je jel skakati, ker so ga čebele pikale, potnikov se je lotila panika in nekdo je potegnil zavoro. Brzi vlak se je ustavil, zaradi silnega pritiska so se vnela kolesa.

Tudi osebni vlak je obstal in šele ko so pogasili ogenj, sta vlaka potegnili dalje.

V kmetovem kupeju je medtem nastal še večji vrišč. Dami sta, videč moža brez hlače, dvignili vrišč. Prihletel je sprevednik, jima previdno svetoval, naj gresta v drug kupe in zapri vrata. Na prvi postaji so poklicali orožnike, vkleknili kmeta v prisilni jopič in ga odvedli v — nošnico. Šele kasneje se je izkazalo, da je mož pri zdravi pameti, da so mu le nehalne čebele preveč radovedne lezele po hlačnicah, česar se je mož prestrašil. Koliko nevednosti, za en sam izprehod čebel iz steklenice...

Pred duhovnom mu je vzel nevesto

Indija je dežela, kjer je skok v zakonski jarem precej draga reč. Že mnogo pred poroko mora ženin odšteti nevestnemu očetu več ali manj polno možno denarja, drugače se za deklo lahko obriše pod nosom...

Primerilo se je nedavno, da je tasi zaupal ženin in priredil bogato pojedino. Novoporočnica kandidata sta stopila pred duhovnika, toda — tik pred poroko je ženin izjavil, da sploh nima denarja. Da ste jih videli obraze, kako so se zategnili svatovi! Kaj takšnega — nevesta, tasi in vsi gosti so bili razjarjeni... Duhovnik, ki je bil že pričel z obredom, se je hotel umakniti. Tedaj je pa pristopil drug mladenič, požvenkljal z debelo možno pred razočaranim očetom in zahteval nevesto zase. Brez pomisleka je oče pristal ne da bi vprašal nevesto za

mnenje. »Beraškega« ženina so odrihili, na njegovo mesto je stopil srečnejši, premožnejši kandidat — in poroka se je nadaljevala.

Svatje so bili seveda navdušeni. Njim je bilo vseeno, kdo je ženin, samo da se bo pojedina v redu nadaljevala.

Mešetar v krepljivih pariških apašev

Kako je kruljava Marta izmamila iz zaljubljenega možakarja 70.000 frankov

V Parizu je padel neki podeželski mešetar zloglasni kruljavi Marti, znani zvodnic v roke. Mož je tiste dni imel smolo v kupčiji in je bil zelo slabe volje. Da bi ga razvedrila, ga je Marta odvedla v ponočne lokale, kjer se je opil.

Ko se je zjutraj zbudil, je ležalo kraj njega mlado dekle. Na vrata sta potrkala dva moža in vstopila. Predstavila sta se kot policijska agenta in najavila presenečenemu deželanu aretacijo »zaradi zvodništva nedorašlih deklet«. Odvedli so ga z dekletom vred na »policojo«. Ko so se peljali tja, je na nekem vogalu pristopila šepava Marta in se na videz vneto zavzemala za kmeta in dekle, naj ju »detektivi« izpuste, češ da bo mož jima hvaležen... Res so izvabili od mešetarja 40.000 frankov samo za to, da bodo molčali...

Kmet se je vrnil na dom. Po nekaj

tednih sta se oglasila pri njem ista dva »detektiva« in mu potožila, da sta zaradi utajene ovadne odpuščena iz službe, da naj jima pomaga. Drugače sta primorana, da povesta resnico... Mešetar je jima znova odštél 30.000 frankov... Moža je bilo sram, nikomur ni povedal o svojih nevednostih. Čez nekaj mesecev se mu je pa le dozdevala stvar nekam čudna. Sel je v Pariz in vse dogodke razložil nekemu mesarju. Ta je prijavil zadevo policiji, ki je sleparje, šepavo Marto, mlado dekle in »detektive« kmalu našla ter jih zaprla. — Tudi na Francoskem je še neverjetna lahkovernost doma...

— Papa, ali naj ti zdaj odnesem proč?

„Smrt je lahka!“, pravijo tisti, ki so ji komaj ušli

Nekaj pogledov v trenutke, ko se človek v smrtnem boju posavlja od življenja

Stare vere niso dajale smrti strahotnih potoz. Predkrščanska ljudstva so si predstavljala smrt kot spečo deklico, ki počiva v naročju matere-noci in brata-spanca.

Nam predstavljajo smrt kot okostnjak s koso ali peščeno oro v roki. Otroci se je manj boje kakor odrasli, odrasli spet manj kakor starci. Smrti boj Azijci je drugačen od onega Evropejca, umiranje kmeta spet drugačno od živčnega, razkojnega mešana. Kitajec umira z nepopisno vdanošću. Afganci se ne počejo niti ob smrti najhujših sorodnikov. Nasprotno je malo katero ljudstvo ob smrti tako zbegano, kakor so Indci.

Angleški zdravnik Robert Mac Kenna, ki je stal ob smrtni postelji stotine ljudi, je dejal, da smrtni strah izgine z obraza

v trenutku, ko napoči zadnja ura. Drug zdravnik, ki je že umiral, pa ostal živ, pripoveduje: »Izgubil sem najprej čut tipanja, potem vida, nato okus in nazadnje vonj. Nasprotno se je sluh še bolj okreplil. Po telesu sem čutil kakor da me po prijetni kopeli zavijajo v rjuho. Naenkrat je mrzel lezel z nog v meča in kolena, silil sem prihajanje in odhajanje svojcev, jok in brisanje z robel. Čul sem, kako so zdravniki pritrtili domačim da umirajo, kako me je pograbil neki šum, da sem izgubil zavest in zaspal... Bilo je to smrtno hropenje, ki sem mu za enkrat usel...«

Na kolodvoru v Vierzou je lokomotiva odrezala nekemu potniku obe nogi. Prestrašen gledalec je vzkliknil: »Prija-telj, saj ni nič, prav nič.« Umrl je, ne da

bi vedel za svoje stanje...

Agonija je samo zadnje migljanje migotajoče svečke. Za prisotne tako mogoče hropenje umirajočemu navadno ne zadaje nobenega trpljenja. Naj bo smrt kakršna koli, v samem delanju umiranja ni trpljenja. V območje smrti moremo stopiti z isto lahkoto kakor v življenje. Ko je Sokrat že umiral, je začutil težo v nogah. Legetel je na hrbet in ni čutil stiskalje, ko ga je mož, ki mu je prinesel strupa, grabil za mrzle noge. Ko je bil spodu del telesa že ves hladen, je Sokrat naenkrat dvignil glavo in dejal možu, naj nemudoma nese k sosedu petelina, ker so mu ga dolžni. Na vprašanje, če ima še kaj naročiti, je veliki grški filozof utihnil, bil je že mrtvec...

V življenju je treba izkoristiti vse ugodnosti. Človek samo iztegne roko, da pokaže smer vožnje in že ga prijetno pogreje po telesu...

Naša vas

Kmetka žena preobremenjena z delom

Med najbolj pereča vprašanja slovenske vasi spada gotovo vprašanje kmetke žene. Toda prav tako, kot je vno in pereče, je tudi obširno ter koreninilo globoko v vseh vejah današnjega kmetijskega življenja, pa naj bo družinskega, socialnega kulturnega in gospodarskega. Kmetka žena je še danes predstavnica najpreprostejšega življenja, na vasi, ki ne presega okvira domačega ognjišča in dela, ki je povezano z njim.

Življenje kmetke žene pozna samo delo. V njem se edino počuti domačo in išče uteha za svoje gorje! Vse drugo ji je tuj, čeprav je včasih v njeni neposredni bližini! Kmetka žena te bližine ne čuti in ne pozna, v njej ne vidi ničesar in tudi ne more, kajti preveč je zgrajena in utrjena, da bi se mogla razgledati okrog sebe in spoznati vse ono, kar ji je že po naravi blizu. Ona nima časa, da bi se odpočila in sprejela vase vse, kar ji manjka, ker ji njene prične roke tega ne dopuščajo. — In skrbi za dom? Njim edino, poleg dela še posveča svoje misli, ker so le odsev nje same. Kot mati kljub vsemu delu, živo čuti za svoje otroke, saj je prav njeno srce najbolj polno tople materske ljubezni, ki jo deli v zmojo in trudu lačnim in sestrčnim otrokom. Toda mi vsega tega ne poznamo ter zahtevamo od nje marsikaj, česar nima.

Delo ki ga opravlja kmetka žena, ne bom opisoval, saj ga vsi poznamo, pa naj bo doma v kuhinji, ali izven doma na polju, vrtu, travniku, gozdu in vinogradu. Da ne pozna delovnega urnika vemo, zato si oglejmo koliko ur navadno dela kmetka žena. Radi lažjega razumevanja som razdelili kmetke žene v dve skupini: eno z najmanjšim delovnim časom, drugo z največjim. Srednjo pa si bodo študenti lahko sami ustvarili.

Žena prve skupine, z najmanjšim delovnim časom dela: po

5 mesecev, 126 del. dni po 18 ur = 2268
7 mesecev, 171 del. dni po 16 ur = 2736
68 ned. in prazn. po 8 ur = 544

Skupaj 12 mes. 365 dni ur 5548

Ta žena dela na dan povprečno, v vseh štiri nedelje in praznike, 15—20 ure.

Delo druge skupine z največjim delovnim časom obsega:

3 mesece, 76 del. dni po 20 ur = 1520 ur
4 mesece, 100 del. dni po 19 ur = 1900 ur
5 mesecev, 121 del. dni po 17 ur = 2057 ur
68 nedelj in praznikov po 10 ur = 680 ur

Skupaj 12 mesecev, 365 dni 6157 ur

Delo te žene obsega 6.157 ur ali na dan povprečno 16.87 ur t. j. skoro polnih sedemdeset ur.

Iz teh dveh preglednic je razvidno, da

znaša delovni čas tretje, srednje skupine 16 ur na dan.

Če si malo natančneje ogledamo posamezne številke, vidimo, da povprečno dve uri, v jeseni in spomladi, ko mora kmetka žena, predvsem batarjska, opravljati tudi dno pa več. Takrat mora vstati zgodaj zjutraj, opraviti domače delo, nato pa oditi na delo. K nedeljam in praznikom bi pripomnil, da je 8 oz. 10 ur prej premalo kot preveč, kar velja delno tudi za zimski čas, zlasti pri drugi skupini.

S to preveliko obremenitvijo se ubija telesna in duševna moč kmetke žene! Potrebne počitke in spanja ji primanjkuje.

Počitnice na podeželju

Skrb za severno mejo zadnje čase močno narašča. Prireajo se številne ekskurzije v obmejno ozemlje tako iz Maribora kakor iz Ljubljane. Hvalevredni so taki obiski, vendar je pa to vse premalo. Kmetu bomo edino takrat pomagali, če mu bomo prinašali to, kar mu primanjkuje. V lanskih velikih počitnicah sta odšli na Kaplo in v St. Danijel nad Prevaljami dve skupini naših akademikov, ki sta v omenjenih krajih babilorili po mesec dni. Visokošolci v St. Danijelu in visokošolke na Kapli niso samo babilorili, ampak so živeli res z ljudstvom, med katerim so bili. Podrobno so proučevali prilike na vasi, razdeljevali med prebivalstvo knjige, pomagali pri vsem poljskem delu, dajali nasvete pri neugodah, pisali prošnje in tako na splošno izobraževali kmete pri njih delu. Tak enomeščni obisk se bo v vasi gotovo poznal. Tudi študentje nam s pridobitvijo z življenjem med ljudstvom ogromnih izkušenj za svoje nadaljnje delo. Ko bodo prevzeli po končanih študijah razna odgovorna mesta, bodo imeli vsekakor dru-

gačen in stvarnejši pogled na naše podeželje, kakor ga je imel svoje dni študent, ki je poznal podeželje samo iz raznih proščenj in primicij.

Bližajo se nove velike počitnice. Počitnice bi bilo, da letos akademsko mladina še v številnejših skupinah in na več krajih obišče naše obmejno in ostalo podeželsko prebivalstvo. Skupine bi se naj tvorile tako, da bi bili na pr. v eni skupini zastopani po 1 bodoči veterinar, ogromni, zdravnik itd. Ker je pa naše dijaštvo zvečina revnejše, bi morale podpreti take ekskurzije javne in samoupravne ustanove, pa tudi posamezniki, ki jim je kaj na tem, da se pomaga podeželju in da dobi država v bodočih letih nov rod slovenskega, ki bo imel razumevanje za podeželje, ker ga bo pač poznal.

Podeželje samo bo takih obiskov veselo, drugače bo gledalo na solace, kakor gleda. Stiki bodo rodili obojestransko zaupanje, ki je predpogoj za uspešno prosvetno in gospodarsko delo na vasi.

O letošnji sadni letini

Letos kaže na splošno nepričakovano ugodna letina peškega in koščičastega sadja. Naše črešnje, marelice, breskve in tudi slive so izredno bogato obložene. Poročila za Bosno in ostale jugovzhodne dele naše države napovedujejo naravnost »katastrofalno« letino, ki nam bo dala take količine sliv, da ne bomo vedeli kam z njimi. Računamo s presežkom okrog 120.000 vagonov, kateri nam bodo — če pojde srečno — ostali po kritju običajnega trga.

Kam s tem blagom? To je ono »katastrofalno« vprašanje, vsestransko upra-

vičeno že danes, ker nimamo naprav za konzerviranje tega pridelka. Nemogoče bi bilo vsega prekuhati v slivovko. Pa tudi če bi to šlo, bi si bili malo na boljšem, ker ostane produkt pretežno doma.

Tukaj se odpira vprašanje sušilnice, ki bi nam dale zdrav in tečen sad za zimo. Kaj bi bilo to vredno zlasti za siromašno dečo, ki je je dovolj po bosanskih in ostalih pokrajinah! Prav suhe slive so za prehrano velikega pomena in zato tudi velikega narodnega gospodarskega in zdravstvenega pomena. O tem bi morali razmišljati tudi pri nas, kjer tudi nimamo

sušilnic kakor bi bilo to potrebno z ozirom na naš veliki sadni pridelek. Menda moremo seštetati na prste vse štajarske občine, ki imajo kakršno koli sušilnico. Edina v mariborski okolici je v St. Ilju, za katero je bil dolgotrajen boj. Naše sadijarske podružnice in ostale gospodarske organizacije bi storile veliko gospodarsko delo, če bi zgradile moderne sušilnice. Izdatki niso tako veliki, da bi jih združeni gospodarji ne zmogli. V dobri letini se s pravilno uporabo sušilnice izplačajo v enem, dveh letih.

K izvozu živine

Naša država je kot pretežno planinska zemlja prikladna za živinorejo. Trenutno se moremo pohvaliti le v številnem ozirom, ker je kakovostna stopnja povprečno še nizka, vendar pa zaznamujemo tudi tukaj viden napredek (Slovenija, Sumadlija).

Ni pa dovolj, da imamo dovolj odvisnega blaga, ampak igra prav tako veliko vlogo tudi trg. Organizacija izvoza, oziroma trga je z ozirom na stopnjevano konkurenco in druge gospodarske politične činitelje vsak dan bolj pomembno vprašanje.

Pri nas vrši to nalogo Zavod za izvoz živine. Ta se je dogovoril z Nemčijo kot našo, zadnja štiri leta, najboljšo odjemalko, da bo Narodna banka posredovala na borzi in tako držala tečaj nemške valute na gotovi višini. In uspeh?

Izvoz živine v Nemčijo je poskočil in na štiri klinirski saldo je narasel v visoke vsote. Morali smo zato kupiti razne naprave za železnarstvo v Zenici in za železnice po visokem tečaju nemške marke. Narodna banka je utrpela velike vsote. Ker je bila naša živina določena le za Nemčijo, smo izgubili vse ostale trge in cena je padla za 30%. Ko je naša glavna odjemalka živino to zaslužila, je zmanjšala kontingent in ceno ter zahtevala, da ostane marka na svoji prejšnji višini, sicer da nam zapre meje. Naša terjatev na pram njej znaša nad 400 milijonov din.

Italija, ki je svoj dolg poravnala, kupuje živino na Madžarskem. Tudi ostali trgi — Palestina, Egipt, Francija, Anglija, Amerika — so odpadli, le v Grčijo izvažamo 40% prejšnje količine.

Znani angleški humorist Jerome K. Jerome je polical nekdo po telefonu ravateljstvo zavarovalne družbe.

— Halo! Hotel bi zavarovati svojo hišo pred požarom. Ali je to mogoče napraviti pri vas?

— Naravno, gospod! Na kakšno vsoto se boste zavarovali?

— Na 100.000 funtov! Ali me lahko zavarujete pri tej prici, po telefonu?

— Takoj, gospod. Nemudoma vam bomo poslali zastopnika.

— Prav dobro! Toda mož naj se podviza, kajti moja hiša že gori...

VÁCLAV PROKÓPEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojne ljubezni)

Ko je sedela v globoki zamišljenosti, oči upirajoč v okno, opazi nenadoma Barbaro. Pod pazduho je imela ruto, v roki je drobila kos kruha in se ustavljala. Trenutek je postala, kakor da bi se hotela pripraviti k besedi.

Marija se je šele zdaj zavedela, da starka Barbara hodi vsak dan čez njeno dvorišče, vsak dan dvakrat v njem in nazaj.

»Revica stara«, je pomislila in odpirala okno.

Zdaj se je starka opogumila in rekla: »Zdaj je pa že boljše, botrica, ne?«
»Včasih. Zjutraj mi je bilo tako dobro, da sem bila že zunaj,« je rekla mlada gospodinja, toda tolažila je menda bolj sebe kakor Barbaro.

»Botrica, jaz sem spoznala svet! V dobrem in zlem,« je rekla starka z očitno trdnostjo in sedla na prag.

»V dobrem in zlem,« si misli Marija, takšen je Martin, z njim bi nosila oboje, botrica, ji odplačuje v duhu to zaupno zapotoko nazivnaje.

In ko je starka Barbara odšla, se je priplazila do postelje, položila šopek zvoncev poleg sebe in imela eno samo željo: da bi takole nekdo prišel in ji dal v vodo, da bi ne uvel. Sama se je za to

čutila že slaba. Zaprla je oči in zadremala.

V sanjah vidi, kako prihajajo k njej ljudje iz Zapotoka. Vsakdo prinaša šopek cvetja. Prihaja berač Joza, postoji, gleda, prihaja samotarski čudak Haken, poklekne k njeni postelji, in ko pomoli, ji položi šopek vijolic v roko. Prihajajo vsi Martinovi tovaršiki, ki so z njim vozili, prihajajo tudi delavci iz kamnoloma, vsakdo prinaša šopek iz gozda, prihajajo zapotokske gospodinjice, zapotoka dekleta, ki so ob večerih vedno tako krasno pele, vsi, vsi prihajajo, tudi starka Barbara že prihaja in ji polaga na blazino zeleno vejico mlade jelke, ves Zapotok prihaja k njej z rožami, vsa je z njimi ovencana. Ljudje čakajo v sobi, posedajo po stolihi okoli mize, postajajo pri oknih, med vrati in vse to gleda stari Podboršek in preuži karika, ta dva že niti ne moreta priti k njenemu kežliču in držita prinešene kile cvetja v rokah. In na dvorišče prihaja Martin, z Vranko in Rjavko, obe naenkrat tako razgetata pod okni. Medtem pa stari Podboršek res stopa po vrtu in utrga tu in tam kako rožo. Neprestano misli na Marijo in na to, zakaj ji je tako vzljubil. Toda kako bo Martin? tudi jaz sem si le počasi opomogel, začetki so bili

težki. Toda naj bo kakor je, moram jo po tolažiti in razprostri je cvetje po Marijini sobi. Da bi jo le ozdravilo, je pomislil, sedel na prag, položil glavo v dlani in zahotelo se mu je, da bi prestal misliti na vse. Na koncu je za Marijo pomolil.

Ni še došepetal molitve, ko se je Marija prebudila.

Svojim očem noče verjeti, ali je izbra res polna rož, ali se je res izpolnil njen sanj, da so zapotški prinesli cvetja.

In hipoma zasliši drugo rezgetanje pod okni. Niti reči ne bi mogla, kako veselo.

Zagledala je Martina na dvorišču z dvema konjema, glavi jima objema, svojega skriva v njunih grivah in konja gleda v okna.

»Manja, pogled, kaj sem ti prinesel, pogled nas.«

Kobilici sta vnovič zarezgetali. V njunem glasu se izgubljajo njegove besede. Marija vstane. Lahko, brez truda gre k oknu. Z rokama lahko pogladi glavi kobilice, tako sta obe nenadoma prišli blizu k njej. Toda najprej je pogladila Martina.

V tem trenutku je jo božala glavi konji, je zazvenela znova pomladna pesem. Tista, ki jo je poprej videla na vsem in povsod, tista zapotoka, praznična pesem; in oči mlade vaščanke so se zarosile. Tudi Martin je omamljen in s sveto obrednostjo odvajal konje v stajo.

»So ti všeč?« jo je vprašal, preden je stopil v hlev.

Marija se je naklonila z okna, saj ji niti ni bilo treba odgovoriti, tako se je nasmehnila.

Ko se je Martin vrnil, je bila sama presenečena nad njegovo spremenjenostjo. Ni bil več potr niti raztresen, niti žalosten. Celo njegovo bitje se je pomnožilo, okreplilo in njegovi koraki so postali odmevali. V njegovih očih je bilo presenečenje, radostno in ganljivo.

»Kdo ti jih je natrgal?« je vprašal in pokazal z roko po cvetju.

In Marija je Martinu razlagala, kaj se ji je sanjalo. Kako so hodili k njej zapotški, kako so polagali cvetje povsod okoli, pripovedovala je o njegovih tovarših in znanjih, o tem, kako je očka z mamko stal na pragu sobe in nista mogla priti do nje. Ni vedela, da je vse cvetje natrgal in prinesel preužitkar sam.

Po trenutku tišine je Marija rekla:

»Toda to ni Vranka in Rjavka, Martin, to nista kobilici, ki sta nju pripeljali takrat v maju ob svatbi.«

»Dava jim prav taka imena, Manja.« In začneva znova, to leto si izbirava iz spomina.

»Ne, nočem.«

»Toda zakaj bi ne hotel? Ti gospodar?« se mu smehljala Marija.

»To je bilo krasno leto, Manja, je vzel Martin njene roke v svoje, niti dneva nočem izgubiti iz svojega spomina.«

(Nadaljevanje v sobotnedeljski številki.)

KARO ČEVLJI

za poletje za poletje

Bogata izbira - zmerne cene

Proda se 4-stanovanjska NOVA HIŠA Vprašati pri Žižek, Pobrežje, Slomškova 20. 5251-2

Prodajam ENODRUŽINSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem in velikim vrtom. Zg. Radvanje, Hosteleva ulica 9. 5262-2

VISOKOPRITLJICA HIŠA v Mariboru, na levem bregu Drave, se kupi. Lizi Kordel, Rajhenburg. 5272-2

LEPA HIŠA s sadnim vrtom se zelo ugodno prodaja. Pobrežje, Nova ul. 3. 5274-3

HIŠICA z vrtom, 500 m², primerna za upokojenca, na prodaj. Stan-ko Vrazova 20, Pobrežje. 5278-2

ENODRUŽINSKA HIŠA z velikim vrtom, 40 min. od Maribora (avtobusna postaja) poceni na prodaj. Dopise pod znakiščo »Poceni« na upravo lista. 5280-2

Kupim VINOGRAĐNO POSESTVO s sadnosnimkom blizu Maribora. Ponudbe na upravo »Večernika« pod Dovoz z avto- 5283-2

HIŠA V KOŠNICI — CELJE 2 sobi, kuhinja, hlev in klet, se prodaja. Cena 40.000 din. Prodajalo se tudi posamezne parcele. Kirbiš, Celje 5285-2

GOZDNA PARCELA v Sv. Jurju, 5 jehov, naseljena s 30.000 smrekami, krasna lega, nap. rodaj. Cena 10.000 din. Kirbiš, Celje. 5286-2

PLANINSKA HIŠA v bližini Celja, 2 sobi in kuhinja, nova, ca. 5 oravov lepega mladega gozda, zdrava, krasna lega, na prodaj. Cena 16.000 din. Kirbiš, Celje. 5287-2

NOVOZGRADBA soba, kuhinja, vrt, 10.000. — Priložnostni nakup. Hiša, 4 stanovanja po 2 sobi, kuhinja, sadnosnik, 37.000. — Velika trgovska hiša s stanovanjsko hišo, 26 oravov prvostanovne zemlje, 230.000. Lena dvosod- stopna stanovanjska hiša 320.000. Dobrodošča oprekanja 90.000. Posredovalnica Rapid, Maribor, Gosposka 28. 5311-2

Prodajam ROLO kompl. 310—145 cm se prodaja. Trubarjeva 9. 5195-4

HALO! Razno blago kupuje se poceni prodaja. Starinarina, Studenci, Aleksandrova cesta 45. 5258-4

RADIO dober Philips se poceni prodaja. Pobrežje, Aleksandrova 99. 5270-4

OTROŠKI VOZICEK globok, lep, na prodaj. Gregorčičeva 26/II. 5313-4

SIVALNI STROJ malo rabljen, pozrediv, prodaja jako poceni Ussar, Trubarjeva ul. 9. 5332-4

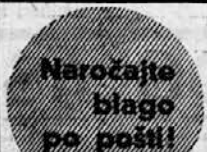
Najfinjša, nepoplavljena TRAVA za košnje se prodaja. Pisarna, Tržaška c. 88a, Maribor. 5331-4

Kupim RABLJENE SOLSKE KNJIGE kupuje knjižarna Heinz, Gosposka 26. 5159-3

2 ŠTEDILNIKA kupim, Ponudbe na upravo pod »Štedilnik«. 4924-3

Lahek ENOVPREŽNI VOZ v dobrem stanju kupim, Ponudbe na upravo z navedbo cene pod »Voz«. 5261-3

2 ŠTEDILNIKA kupim, Ponudbe na upravo pod »Štedilnik«. 4924-3

Kadar pošljete denar po pošti, ni sledu o bojazni—

zakaj bi se torej bali naročiti blago po pošti?

Ako hallo, ki ga Vam bomo poslali, ne bi ustrezalo, Vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni, bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.

Veleblagovnica

Kušter: Ohtler

Zagreb, Illica 4 in 6

Dupli: Zagreb II., poštni predst.

Stanovanje

SOBA IN KUHINJA se odda. Zrkovska cesta 24, Pobrežje. 5254-5

SOBO IN KUHINJO poceni oddam. Zg. Radvanje 112, na glavni cesti, v bližini tov. svile. 5260-5

Odda se lepa SOBA IN KUHINJA Stritarjeva 37. 5271-5

Krasno 1 in 3 sobno STANOVANJE s kopalnico v novi stavbi se odda. Vprašati Ptuljska c. 40, Tezno. 5273-5

STANOVANJE oddam. Vojašniška ulica 5. 5279-5

STANOVANJE ter opremljena soba se odda. Studenci, Ciril-Metodova 4. 5289-5

VEČ STANOVANJ se takoj odda. Studenci, Aleksandrova 35. 5299-5

STANOVANJE oddam, sobo in kuhinjo. Napisna 58. 5308-5

SOBA IN KUHINJA s pritlikinami se odda majhni družini. Strma 15/I. 5315-5

SAMSKO STANOVANJE kopalnica W. C., predsoba, balkon, se odda. Prešernova 30a. 5316-5

2 STANOVANJ soba-kuhinja se odda. Eno stanovanje se odda takoj, drugo s 1. julijem. Tržaška c. 57. 5321-5

STANOVANJE eno in dvosobno se odda Smetanova ul. 54, gostina. 5326-5

DVOSOBNO STANOVANJE ev. s kopalnico iščem za septembar. Ponudbe pod »Dvosobno«. 5291-6

Soba odda Prazna SONČNA SOBA s posebnim vzhodom se odda. Jenkova 5/I. 5263-7

Oddajo se 3 lepo opremljene SOBE za boljše gospode. Stritarjeva 37. 5275-7

SOBA S ŠTEDILNIKOM se odda. Koroska 85. 5284-7

GOSPOD se sprejme na hrano in stanovanje. Melje, Gučeva 3. 5290-7

OPREMLJENA SOBA s posebnim vzhodom, se takoj odda. Wildenrainerjeva ulica 11/III. 5294-7

SPREJMEM GOSPODA na stanovanje in hrano. Zrkovska 33, Pobrežje. 5295-7

PRAZNA SOBA na ulico se odda z uporabo kuhinje. Vošnjakova 21-II. n. 5296-7

Sprejmeta se DVA GOSPODA na stanovanje, soba s posebnim vzhodom v sredini mesta. Naslov v upravi. 5298-7

GOSPOD ali gospodična se sprejme na stanovanje in kabinet se odda Koroska, 63. 5300-7

SOBA S ŠTEDILNIKOM se odda. Vprašati pri čevljariju, Stritarjeva 5. 5301-7

OPREMLJENA SOBA center, separiran voh, se odda ev. tudi s hrano. Čepčički prehod (Langusova) 5. 5303-7

OPREMLJENA SOBA se odda. Meljska c. 16, Vhod Klavniška. 5306-7

OPREMLJENO SOBO s posebnim vzhodom, sončno, oddam boljšemu starejšemu gospodu. Pipiševa ulica 22. 5307-7

GOSPODA sprejem na stanovanje v sredini mesta. Naslov v upravi. 5304-7

Lepi TROSOBNI PROSTORI s centralno kurjavo, primerni za pisarne ali zdravilnice, so v centru takoj oddajo. Polzeve se v Esplanade-kimu. 5317-7

DVA GOSPODA se sprejmeta na stanovanje. Jenkova ul. 4-I. 5327-7

BOLJŠI GOSPOD ali gospodična se sprejme v meblirano ali prazno sobo. Sodna 2-I. 5334-7

Službo dobi Dva mlajša PLESARSKA POMOČNIKA sprejem takoj. Lük Stetan, slikar in pisatelj. Murska Soba, Grajska 7. 5337-9

MARJIVO, ČISTO DEKLE ki samostojno in dobro kuha, lepo pospravlja sobe in lika, se išče k trem osebam. Maistrova 11, Tezno. 5241-9

FOTO POMOČNICO sposobno retušerko negativov. Foto Kiser, Maribor, Vetrinjska 30. 5355-9

KONTORISTINJO mlado inteligentno moč, veščo državnih jezikov in perfektno v nemščini za tovarno v bližini Maribora. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjih službe (začetnice, ki odgovarjajo predpogojem, niso izključene) na upravo. 5257-9

POSTENA SLUŽKINJA z dežele za pomoč gospodinji dobi stalno mesto. Vprašati v gostini Sever, Tezno-Dobrava. 5259-9

Sprejmeta se za pečarsko pod jete DVA VAJENCA Tržaška cesta 63, Maribor, Rajp. 5267-9

Sprejme se DOBER FANT za kleparsko obrt. Kuharič, Ptuljska c. 29, Tezno. 5276-9

Iščemo za takoj mladega, inteligentnega in prizadevnega SLAŠČICARSKEGA POMOČNIKA ki je perfekten v dekoriranju in izdelovanju fondanta, po možnosti z znanjem v drage izdelovanju. Nujne ponudbe pod »Zanesljivo« na upravo. 5277-9

ZASTOPNIKE sprejemam z dobrim zaslužkom. Ponudbe na upravo pod »Dnevnik«. 5288-9

Potrebujem prvovrstno STEPARIČO kakor tudi čevljarskega pomočnika za fino delo. Naslov v upravi. 5319-9

VZAMEM DELAVKO predvsem pošteno dekle za vsa hišna opravila, ki zna tudi kuhati, v trajno službo. A. Prah, Kneza Kocjla ulica 16 (Tattenbachova). 5323-9

PRODAJALKA kavolje zmožna se sprejme. Prodnost večletna gostilniška praksa. Pismene ponudbe z opisom na upravo pod »Gostilnina«. 5325-9

NATAKARSKI VAJENEC 14—16 let star, zdrav, močan in priden, se sprejme. Vsa oskrba v hiši, učna doba traja 3 leta. Predstaviti se v pone deljek 12. VI. in sredo 14. VI. med 3. in 6. uro popoldan v restavraciji »Slavija«. Maribor Aleksandrova c. 5333-9

Soba išče DRŽAVNI USLUŽBENEC išče opremljeno sobo s prostim vzhodom, ako mogoče z vso oskrbo. Dopise na upravo »Večernika« pod znakiščo »Točen plačnik«. 5302-8

Zgubljeno DOTICNA OSEBA ki je izgubila umetne zobe na Pohorje naj se zgleda pri Belaku, Vrtna 17, Maribor. 5265-11

Izgubil se je PES srednje velike, temnorjav, visokih ušes, lovske pasme z znakom občine Novo mesto 51. Prosim oddati proti nagradi na Rogoškem dvoru, po staja Hoče. 5324-11

Globoki in sportni

že za din 25.— tedensko

Kademas J. Maribor - Mella Kruljeva Marka 13 4281

Vsi, ki ste radi dobre volje,

ki ljubite zdravo zabavo, ki cenite dobro kapljico, pridite v nedeljo, 11. junija, na VRTNO VEŠELICO k JELENU v Sv. Lovrenca na Pohorje. Zabava tip-top! Za dobro postrežbo jamči ter Vas vljudno vabi Geratiš

ZASTOPNIKA

za dobre pisarniške predmete s kavcijo išče dobro vpeljano podjetje. Mesečna plača in provizija. Avto na razpolago. Oferte pod »Zmožen 50«.

Službo išče SLUŽBE IŠČE mlajši brivski pomočnik s 1. julijem. Ponudbe na upravo pod »Dohod delavce«. 5232-10

ŠIVILSKA POMOČNICA išče 15. jun. zaposlitve. Naslov v upravi lista. 5305-10

Dopisi ZNANJA ŽELI z mlado inteligentno damo starejši, boljši, samostojen gospod. Ponudbe na upravo pod šifro »Bom zvesta«. 5252-12

MLAD DVOVEC brez otrok z dobro državno službo želi znanja z gospodinjstvom ali mlajšo vdovo do 30 let, prednost imajo z dežele, premoženje zaželeno. Ponudbe na upravo pod »Ureditev življenja«. 5297-12

Simpatična samostojna GOSPA išče diskretnega poznanstva z boljšim starejšim gospodom. Dopise na podružnico »Večernika« v Celju pod »Osamljena«. 5186-12

Industrijsko podjetje z letnim čistim donosom 80—100.000 din. išče družabnika ali financira s kapitalom do 100.000 din. Informacije daje iz prijaznosti g. Sebeder, Tezno, Ptuljska cesta. 5342

Kolesa različnih znamk prodaja poceni in na mesečne obroke

à din 100.— mehanik

DRAKSLER Vetrinjska ulica 11

POHIŠTVO izdelko naših najboljših mojstrov, v veliki izbiri kupite najugodnejše v zalogi pohištva združenih mizarjev 2282

Maribor, Vetrinjska ul. 22

POSOSILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM

Z. Z. O. J.

TELEFON 21-05

Deležna glavica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižico in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Daje posojila na vknjižbo in na menice pod najugodnejšimi pogoji.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru — Vse hranilne vloge so proste in se izplačujejo neomejeno!

Če hočete v resnici biti dobro in poceni oblečeni, kupite v „**Češkem magazinu**“ Maribor, pri glavni policiji. Tam dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga po najnižji ceni, brezobvezno se lahko prepričate. Velika odprava ostankov, polovične cene, krojaške potreščine.

Včeraj dne 9. junija, ob 1/12. se je smrtni angel dotaknil plemenite duše našega nepozabnega, v nesebični ljubezni se iz dneva v dan žrtvujočega moža in nedosegljivo skrbnega očeta, gospoda

Antona A. Holza

sodnega oficila

ter ga je večkrat bogato potolaženega s svetimi zakramenti dvignil iz težkega, junaško prenašanega trpljenja v sončno, večno domovino, kjer bo užival morje luči in ljubezni.

Pogreb bo v nedeljo, 11. junija, ob 1/16. uri iz mrtvaške veže. Sv. maša za dušnico se bo opravila v frančiškanski cerkvi v ponedeljek ob 1/9. uri dopoldne.

V Mariboru dne 10. junija 1939.

Anton, Karl, Mirko, sinovi

V najglobljem žalovanju

Greta, snaha

Terezija Holz, soproga

in ostalo sorodstvo.

Mi ne silimo k nakupu!

Veselite nas bo, ako vam smemo pokazati naše najmodernejše vzorce blaga za pomladanske oblike

MANUFAKTURA J. ROŽAJ
Maribor, Aleksandrova 16

Najboljše
kosovno
apno

Apnenice Ant. Birolla, Kresnice
pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana,
Dalmatinova ulica 10

Zlato in srebro,

briljante, zastavljalne listke
išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15.

Sode vinske

in od žganja dobro ohranjene
v vseh velikostih kupi
F. S. LUKAS, CELJE

Spomnite se CMD!

Tekstilna tvornica išče

več tkalcev

za težke statve (blagovne) in delavce za predenje volne na selfaktorju in za delo na strojih za razčesavanje (krempljanje). Ponudbe poslati na Publicitas d. d. Zagreb, Ilica 9, pod znakom „Tekstil“.

Tkalnica za gumijaste vrvice išče

mojstra tkalca

ki je več v tkanju gumijastih trakov. Ponudbe poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9 pod značko „Mojster tkalec“.

RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Centrala: MARIBOR v latni novi palači na ogli
Gosposke - Slovenske ulice

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulenčno

Sprejema vloge in knjižice na tekoči račun po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, prej. južnoštajerska hranilnica

Ozdravite uživajte,

rešite se revme in sličnih nadlog v Varaždinskih Toplicah. Eden dan Vas stane z vsemi pristojbinami in kopeljo okoli din 65.—, za državne uradnike in upokojece še ceneje. Prospekte pošilja uprava kopališča

Varaždinske Toplice

HOTEL

Učka

na obali morja v omisliskem zalivu.
HOTEL ima 30 lepo urejenih sob. z opoln. oskrbo s seboj dve noči 60.— za osebo. 10% popusta za pred in po sezoni. Za obilen obisk se priporočata lastnika hotela
Albaneže - Antončič

KO SONCE PRIPEKA

12

45301-2304

Za lape daveo najcenejši in najudobnejši otroški čevlji iz gumiastim podplatom. Otroški Din 12.- in 15.- ženski Din 15.-, moški Din 20.-

29

45375-9120

Lažji ženski kopalni čevlji iz gumije, podloženi s platnom. Izdelani so po naj-novejšem ameriškem modelu.

15

45381-1905

Otroški čevlji iz močnega angleškega platna v beli barvi, s gumijastimi podplati. Otrokom za počitje.

59

3895-55153

Udobnost nad vsem! Lažji in udobni čevlji iz finega usnja, moderno izrezani. Za sončne dneve.

59

3897-2273

Elegantne moške sandale iz močnega angleškega platna, s prožnimi podplati. Nudijo nogi udobnost in dovolj zraka.

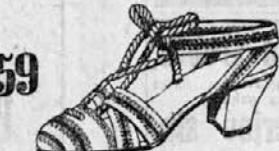
19

40301-7063

Otroške sandale iz močnega platna s prožnimi podplati in zapučko.

59

60005-3033

Noge si boste najbolje odpočili v teh lahkih čevljih iz finega angleškega platna, kombiniranega v beli in rdeči barvi.

59

9337-2203

Gospodu dobro pristojajo k novi obleki ti fini čevlji iz belega ali sivga platna.

35

5062-44809

Praktične otroške sandale iz usnja, s močnim usnjanim podplati. Nemirom otrokom za igranje in sprehode.

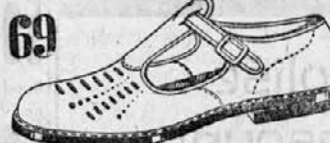
59

5065-15176

Okusno izrezani čevlji iz finega belega usnja, s usnjanim podplati in nizko peto. Idealni za tople poletne dneve.

69

2067-44800

Poleti je treba da si odpočijete noge v teh lahkih sandalah. Pristojajo dobro k poletni obleki.

35

5061-44804

Fina otroška upogibljiva sandala z okrasno zapučko. Prijetnim otrokom za počitje.

59

39015-3141

Moderni fini čevlji iz rdečega bureta, s gobastimi prožnimi podplati, obloženimi s gumo.

79

8767-04680

Zelo udobna moška upogibljiva sandala iz mehkega usnja, s usnjanim podplati in petami.

35

5061-13641

Izkušite otroške sandale iz finega belega usnja, s močnim usnjanim podplati. So udobne, a kljub temu zelo pešni.

59

34095-1180

Elegantni, lahki in udobni čevlji iz finega modrega, rdečega ali belega platna. Za odmor nog zelo primerni.

129

8030-44074

Moški lahki nizki čevlji z okvirom, izdelani iz finega usnja, okrašeni s futurističnimi in z usnjanim podplati.

79

2065-05154

Preprosto laži čevlji za počitje iz finega usnja, v modro-beli ali rdeč-beli kombinaciji, s usnjanim podplatom in peto.

4

SELGE

Seže otroke boste najbolj razveselili, ako jim kupite za počitje te varne nogavice.

9

JABRAN

Praktične in močne nogavice gospodim za počitje. Ne radejo podvez, ker hitro gromaj vpietogum, ki jih drž.

Adolf